

Musika ng Pananakop: Panahon ng Hapon sa Filipinas, 1942-1945

Raul Casantusan Navarro

University of the Philippines Diliman

[L]ubhang masigasig ang anumang pananakop
na ipalit ang sariling kultura nito sa gunita ng sinasakop...
Sapagkat sa ganito lamang magiging ganap ang pananakop...

—Virgilio Almario¹

ABSTRAK

Sa darating na taong 2020 ay idaraos ang pag-aalaala sa ika-75 taon ng pagtatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Sa loob ng nakaraang pitompu't apat na taon ay ni hindi pa lubos na pinag-aaralan ang kultural na implikasyon ng pananakop, partikular ang papel na ginampan ng musika sa mahigit tatlong taon ng pananakop ng imperyong Hapon sa Filipinas.

Bagama't maikling panahon ang tatlong taon, kumpara sa lampas tatlong dantaon ng pananakop ng Kastila at mahigit apat na dekada ng kolonyalismo ng Amerikano, di maikakaila ang aktibong pagmamanipula sa kultural na dama ng panahon at aktibong paghimok sa kamalayan at damdamin ng sinakop.

Ang saliksik ay naglalayong tingnan ang papel na ginampanan ng musika sa pagitan ng mga taong 1942 at 1945. Hindi maihihiwalay ang musika sa kultural na proyekto ng pananakop ng Hapon kung kaya't ito ang gagawing pundasyon ng saliksik. Kritikal ang lenteng gagamitin upang basahin ang primaryang datos ukol sa paksa. Gagamitin ang mga aklat pang musika, magasin, polyeto, at mga kautusang inilathala ng administrasyong Hapon upang kontrolin ang lipunang Filipino sa panahon ng digmaan. Sisilipin ang ilang *gunka* o awit pandigma ng sundalong Hapon upang maunawaan kung paano hinubog o idinikta ang digmaan sa kanilang kamalayan. At titingnan din ang ambag ng ilang kilalang Filipinong kompositor sa pagpapalawig at/o pagkontra sa pananakop ng Hapon sa Pilipinas. Dahil ang paksa ay masidhing politikal, politikal din ang pananaw at dama ng saliksik.

ABSTRACT

In 2020, the world will remember the 75th year of the end of the Second World War. During the last seventy four years, very few studies on the cultural implications of the Japanese occupation of the Philippines had come out. And glaringly left out in past narratives was the role music played as war propaganda.

The three centuries of Spanish and the four decades American colonization of the archipelago brought about Hispanization and Americanization of the Filipino consciousness, respectively. The succeeding three years of Japanese invasion effected comparable efforts at cultural manipulation and active propagandizing to sway the Filipinos' minds to readily accept the state they found themselves in—on the verge of “Asianizing” and “Filipinizing”—under the banner of the much publicized, Japan-led Greater East Asia Co-Prosperity Sphere. Behind the glamorized sloganeering of the imperial Japanese, the Filipinos were caught choosing between pro- and anti-Japanese outward stance while nurturing their lingering pro-American consciousness.

This research will look into the historical and cultural role music played between the years 1942 and 1945. A critical/bio-political framework will set the underlying tone of the paper. Music books published and prescribed for basic education use will be considered as primary data source. *Gunka*, or Japanese military/war music, will be analyzed to understand how the Japanese soldiers viewed the war they waged against the Filipinos. This paper will also look into the contribution of some renowned Filipino musicians/composers that helped the Japanese localize the sensibility of their propaganda.

Keywords: Propaganda music, World War 2, Philippines, Japan, “gunka”, Greater East Asia Co-Prosperity Sphere

KONTEKSTO

Sa nakaraang mahigit limang dantaon ay sinakop at naging kolonya ng Gran Britanya, Portugal, Espanya, Olandes, Pransiya, at Estados Unidos ang iba't ibang bansa, kaharian, at kapuluan sa Silangang Asya. Ngunit sa panahon patungo sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig, hinamon ng bansang Hapon ang mga tradisyonal na kolonyalista sa Asya—ang kombinasyong *Anglo-America-Dutch*.² At sa pagitan lamang ng mga taong 1941 at 1942, mabilis na tinibag ng puwersang imperyo ng Hapones, sa digmaang tinagurian nitong Greater East Asia War, ang nakatatag nang mga kolonya upang sakupin at ihanay sa “Lupalop ng Magkakasamang Kasaganaan sa Lalong Malaking Silangang Asya”³ o *Greater East Asia Co-Prosperity Sphere* (GEACPS).

Ang pananakop ng Hapon sa Filipinas ay ayon sa estruktura ng kamalayang militarista ng Hapones. Ngunit higit pa sa dahilang pagsasamantala sa likas na yaman ng mga bansa sa Silangang Asya, ang tulak ng mapaminsalang kolonyalistang proyekto ay kalakip din sa pagkakilala nila sa sarili bilang banal, nakahihigit na nilalang at bansa. Banggit nga ni Antoni,

In schools children were indoctrinated with the Shinto belief in the divinity of the emperor and the superiority of the Japanese people. Thus, one characteristic of this nationalism, which also functioned as its ideological foundation, was the teaching of Shinto relating to the spiritual perfection of the ruler and the nation of Japan that had been elaborated since the days of the Kokugaku and Mito School. In accordance with the interpretations of the Hirata School, now the Japanese nation itself was also considered divine. At the latest since the 1930s, religion and nationalism entered into an inseparable ideological relationship.⁴

Ang estrukturang ito ng kamalayan at linang, na hindi naman mapaminsala kung nakapaloob at nakalagak lamang sa sariling bansa, ay naging banta sa mga kamalayan, buhay, pag-aari, at moralidad ng mga bansang sinakop dahil ipinalalagay ng Hapones na mababa ang mga ito at kailangang pangunahan. Sa ganitong estado ng pagkakilanlan ibinuhos ng Hapones ang nagngangalit na pananakop sa Silangang Asya, partikular sa Filipino na naging palaisipan para sa kanila ang pagkahumaling sa Estados Unidos at sa buhay at kamalayang Amerikano. Dito rin papasok ang bio-politikal na tulak upang kontrolin ang katawan, kamalayan ng mga indibidwal at lipunang Filipino—pumasok ang mga teknolohiya, kaalaman, diskurso, politika, at karampatang aktibidad upang manipulahin ang lipunan. Pinag-aralan, inayos, kinontrol, ipinaliwanag at binigyang- kahulugan ang subjek na Filipino, ang katawan nito at pag-uugali.⁵

Dalawang imposisyon ang nauna nang nagtanim ng malalim na ugat ng kolonyalismo sa kamalayan at gawi ng Filipino—Espanya at Estados Unidos. Ang kanluraning kolonyalismo, partikular sa impluwensiya ng Estados Unidos, ang siyang ugat ng naratibo at isinulong na dahilan ng pananakop ng bansang Hapon sa Filipinas; na ang pananakop ng bansang Hapon ay misyong pagpapalaya mula sa kanluraning panginoon at upang ihanay ang Filipinas sa ilalim ng proyektong GEACPS. Banggit nga ng Administrayong Militar ng Hapones sa mga Filipino,

Ang dahilan ng ekspedisyong ito ng Hapones ay walang iba kundi ang palayain kayo mula sa mapang-aping pananakop ng Estados Unidos, upang hayaan kayong magtaguyod ng “Filipinas para sa Filipino” bilang miyembro ng Magkakasamang Kasaganaan sa Lalong Malaking Silangang Asya [GEACPS], at upang hayaan kayong tamasahin ang sariling kasaganaan at kultura.⁶

Maganda ang layunin ng pananakop kung ibabatay sa naratibong binanggit: “Filipinas para sa Filipino” na nangangahulugan ng tunay na pagsasarili; “miyembro ng Magkakasamang Kasaganaan sa Lalong Malaking Silangang Asya” na may kahulugang pagkakapantay-pantay sa relasyong politikal at ekonomiko. Ngunit ang katotohanan at kabuuang karanasan ng lipunang Filipino sa ilalim ng pananakop ay malayo sa mga opisyal na banggit.

Sa buong panahon ng pananakop ng Hapon sa Filipinas, makikita ang musika sa mga publikong pagtatanghal, publikasyon, radyo, pelikula, atbp. (Higit na nakatuon sa mga limbag na musika ang saliksik.) Ang kasalukuyang saliksik ay naglalayong suriin ang parehong kasaysayan at musika sa panahon ng digmaan (WWII) sa kontekstong sosyolohiko ng Filipinas. Gamit ang *gunka* o awit-militar at iba pang awit na ipinakilala sa pamamagitan ng silid-aralan, isinulong ng bansang Hapon ang kaisipan ng GEACPS na siyang tumayong pundasyon at naratibo ng ginawang pananakop sa bansang Filipinas at iba pang bansa sa Silangang Asya. Kaakibat ang halimbawang musikang Hapon, ang mga lokal na kompositor at tagatanghal ay nagamit bilang tulay, para at/o laban, sa nangyaring pananakop sa mas malawak na teatro ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Ang Filipinong musiko ay naging daan din sa paglikha ng musika at pagtatanghal na nagbigay ng katutubong kulay at hugis sa naratibo ng GEACPS.

Ang saliksik ay isang pagtingin sa musika bilang sandata ng pananakop. Susuriin kung paano ito ginamit bilang epektibong kasangkapan ng negosasyon sa pagitan ng nagtatalabang kapangyarihan ng mananakop at ng sinakop sa antas ng kultural at kamalayan. Sa madaling sabi, malawak ang naging papel ng musika sa digmaan; sa isang banda, artikulasyon ito ng pananakop, at sa isa pa, ang pagtanggap dito ay pagkasakop.

ANG TEATRO NG DIGMAAN SA ASYA

Bago sumapit ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig, tanging ang bansang Hapon lamang ang hindi lubos na nagapi ng kolonyalismo o anumang malawakang pananakop sa Silangang Asya. Ang katotohanang ito ay nagtulak sa lahing Yamato o Hapones upang ipagbunyi ang sarili bilang superyor na lahi sa sulok na ito ng daigdig. Bukod pa ito sa katotohanan ng quasi-politikal na relihiyong Shinto na nagluluklok sa emperador bilang pinuno ng parehong simbahan at estado. Sa katunayan, sa dulong hangganan pa lamang ng ika-19 dantaon aynagsimula nang umasta bilang kolonyalista ang bansang Hapon. Gamit ang puwersang militar, at ang paniniwalang itinadhana ng langit ang minimithing tagumpay,⁷ nagapi ng imperyong Hapon ang malaking bahagi ng Silangang Asya sa paglipas ng panahon. Ang pagpapalawak ng imperyong Hapon ay nakatali sa mga doktrinang *Hakoshinron* (Daang Hilaga) at *Nanshinron* (Daang Timog)⁸—o mga direksiyong tinahak ng pananakop nito na sinimulan sa digmaang Tsino-Hapon, bandang 1890s. Dito sumibol ang pagnanasang sakupin ang

mas malawak na bahagi ng dakong Asya. Makikita ito sa tilapon ng pananalantang binanggit bago pa man mangyari ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig at habang nagaganap ito. Maging ang mga awit-militar na talamak sa panahon ng digmaan ay ipinagbubunyi ito. Ang mga awit ng GEACPS ay nagpapakita ng sama-samang lakas mula sa mga miyembro o sinakop na mga bansang bumubuo rito. Narito ang mga titik ng martsang awit na “Kooa Kooshinkyoku” [sic] o ang “Martsa ng Bumabangong Asya”:

KOOA KOOSHINKYOKU⁹

(RISING ASIA MARCH—Martsa ng Bumabangong Asya)

Dumating na ang bagong araw—magdiwang!
Ang sumisikat na araw na di lumulubog ay nagdadala ng liwanag
sa apat na sulok ng karagatan.
Limang daang milyong katao ay magkakaagapay
Matapat na katuwang sa pagbuo ng dakilang Silangang Asya
Sampu ng kanilang pag-iisip at lakas.

Pakinggan ang kanilang malakas na pag-awit
Marubdob na papuri sa bagong Dakilang Silangang Asya
Tumataginting ang kanilang mga boses sa buong sanlibutan
Sa maalab na mithiin
Ang nagkakaisang mga tao ng Asya ay susulong sa dagat at lupain.
Napupuno ng pananampalataya at pag-asa.

Pakinggan ang ritmo ng martsa
Nitong dakilang pagdiriwang na nagliliwanag sa daraanan ng lahat
Lalong nagliliwanag
Ang simbolo ng ating pagkakaibigan at pagtutulungan
Mamulaklak ka seresa, orkidyas, at peoni,
na sumasalungat sa pinakamalakas na ihip ng hangin
Dahil ang bagong araw ay narito na.
Itaguyod sa habang panahon ang ating sama-samang kasaganaan.
Ngayon ay matatag na ang ating alyansa.
Hayaang maging saksi ang daigdig sa bunga ng ating gawain,
Ibigay natin ang lahat para sa ikaluluwalhati ng ating naggagandahang lupain,
Sa dakilang Silangang Asya.

Maaalaala sa awit ang kalulunsad ng bansang Tsina (2017) na One Belt, One Road (OBOR)¹⁰ na nagsusulong ng koneksiyon at kooperasyon ng iba’t ibang bansa. Ngunit ang kaisipang Greater East Asia ay tinangkang buuin sa pamamagitan ng dahas ng pananakop at digmaan. Ang OBOR ay idinaraan naman sa superyor na lakas pang-ekonomiya at kalkuladong pakikipagnegosasyon ng Tsina sa mga bansang

apektado nito. Narito ang isinusulong ng awit: limandaang milyong lakas paggawa ang tinitipon ng imperyong Hapon upang buuin ang higit na malaking Silangang Asya. Ayon dito, nagkakaisa at nagkukusa, ito ay simbolo ng pagkakaibigan at pagtutulungan. Ayon pa rin sa awit, bubuuin para sa magpawalang-hanggan ang sama-samang pag-unlad.

Ang karanasan ng Filipino ay malayo sa masayang mensahe ng awit. Sa bawat hakbang sa sariling bansa, bilang bansang sinakop, walang palyang ipinamukha ng bagong nakapangyayari ang kanilang kahigtan sa Filipino. Hindi ito pagkakapatirang pantay- pantay. Hindi rin ito sama-samang kaunlaran, kundi kaunlaran at paghahari ng lahing Hapones sa mga sinakop. Matututuhan ng Filipino ang tunay na kahulugan ng GEACPS habang lumilipas ang panahon. Banggit nga ni Pacita Jacinto sa kaniyang talaarawan sa panahon ng digmaan, “nakaugalian na ang pananampal sa araw-araw. Ito ay paraan ng Hapones upang ipakilala na sila [na nga] ang mga panginoon dito.”¹¹

ANG BADYA NG 8 DISYEMBRE 1941

Sa bansang Hapon noong 8 Disyembre 1941, muling binanggit ni punong ministro heneral Hideki Tojo, na “sa 2,600 taon ng kasaysayan ng Hapon ay hindi pa ito natatalo sa anumang labanan.”¹² At sa patuloy na paghimok sa mga kababayan, upang suportahan ang pinasok na digmaan, ay sinabing

[K]aya hinihiling namin ang inyong pakikipagtulungan, at ipinangangako ko na ang bansang Hapon ang magwawagi sa digmaan. Hinihiling kong ang bawat tao sa imperyo ay gawin ang higit na nararapat upang ipagtanggol ang ating bansa...walang dapat katakutan sa digmaang ito.¹³

Mariin ang paghimok ng punong ministro. Nasa pintuan na nila ang mas malawak na digmaang kusang ginatungan sa araw ding iyon ng ika-8 ng Disyembre (ika-7 ito ng Disyembre sa Estados Unidos at Hawaii), kung kailan nilusob at binomba ng armadong puwersa ng Hapon ang Pearl Harbor sa isla ng Oahu.

Sa Filipinas, sa parehong araw, karamihan ng mga Katolikong mamamayan ay nakahanda na para sa pista ng Inmaculada Concepcion nang sinalakay ng puwersang panghimpapawid ng Hapon ang mga paliparang estratehiko para sa digmaang nagaganap. Sunod-sunod na binomba ang Nichols, Cabanatuan, Tarlac, Maynila, Baguio, Davao, atbp.¹⁴ Dagling tumigil ang normal na buhay ng lipunang Filipino, at nakaladkad ito sa paghaharap ng mga armadong puwersa ng mga imperyalistang bansa na Estados Unidos at Hapon.

Pinasok ng puwersang Hapon ang Maynila noong 2 Enero 1942. Idineklara ang estado ng batas militar, at mula sa sentrong ito, kung saan itinatag ang

Administrasyong Militar ng Hapones, ay inilabas ang mga utos at paunawa na sa sumunod na mahigit tatlong taon ay nagpatakbo sa buhay panlipunan ng Filipino sa kapuluan.

PAGHUBOG SA SINAKOP

Ang Disiplina ay pamamaraan ng kapangyarihan na nagbibigay ng mga hakbang sa pagsasanay at paghubog sa katawan, indibidwal man o kolektibo.¹⁵

Hindi maikakaila na ang pananakop ay nangangahulugan ng imposisyon ng lahat ng bagaheng dala ng mananakop—mga bagaheng tiyak sa kultura at pananaw nito. Gaya ng binanggit na, dalawang epektibong pananakop na ang naranasan ng Filipino sa kaniyang kasaysayan bago dumating ang Hapones. Sa ikatlong pananakop, ipinamukha ng Hapones na dapat itatwa ng Filipino ang kanluraning kamalayan na minana nito, partikular mula sa Amerikano, at dapat pagyamanin, kapalit nito, ang katangiang nag- uugat sa Silangan. Ayon sa opisyal na patakaran ng Hapones para sa sambayanang Filipino,

Pumapasok kayo ngayon sa bagong panahon ng pagbabagong-tatag ng bansa. Ang gawaing ito na kailangan ng bansa ay may dalawang uri— materyal at espiritwal... dapat ninyong burahin ang lahat ng batayang kasamaan... ang mamamayan ng bansang ito ay malaon nang tinuruan ng Amerikano na pahalagahan ang materyal na aspekto at kaginhawahan ng buhay.

Sa hinaharap, ang direksiyong dapat sundan ng Filipinas ay ang landas ng pagtakas mula sa kanyang dating kalagayan bilang bihag ng kapitalismo ng Estados Unidos upang puksain ang di natural na kulturang hiram mula sa malayong bansa, at ang organisasyong industriyal bilang kolonya ng dayuhang kapangyarihan, upang bumalik sa orihinal na katangian ng lahing Silanganin.¹⁶

May mga institusyong itinatag ang bagong mananakop upang sapilitang alisin ang impluwensiya ng dayuhan at kanluraning kultura sa Filipino. Ayon nga kay Pio Duran, kakampi ng mananakop,

[Ang] mga institusyon para sa pagbabagong kamalayan at reoryentasyon ay itinatag sa lahat ng dako, sa pagtangkilik ng gobyerno para sa bilanggong panggera, para sa kawani at mga opisyal ng gobyero, at iba pang mga sibilyan...

May panahong ang pinakadakilang balakid sa mabilis na pagkakamit ng layunin ay ang kamalayan—ang pagiging walang pananampalataya ng higit na nakararaming mga Filipino sa kapalaran ng Filipinas sa ilalim ng bagong kalakaran.

Ang intensiyon ng dakilang bansang Hapon sa Filipinas ay tapat at mapagkakatiwalaan.¹⁷

Dagdag pa ni Duran,

Upang matutuhan nating ideskubri ang ating pambansang kaluluwa, ang bansang Hapon, sa pamamagitan ng kataas-taasang tagapamuno ng lakas pandigma ng imperyo ng Hapon sa Filipinas, ay hinihikayat tayo upang likhain ang kakaibang Filipinong kultura, isang kulturang batay sa kaligiran ng Filipinas, kasaysayan at tradisyon na ayon sa mga ugnayang panlahi.¹⁸

Bilang resulta ng paghimok ng bansang Hapon na baguhin ang ating kultura, sinimulan ang muling pagsilang ng ating kultura. Upang tulungan tayo sa dambuhalang gawaing ito, isang grupo ng mga kilalang iskolar na Hapones ang dumating sa Filipinas. At noong ika-20 ng Enero, 1943, ang *Komisyon ng Pananaliksik ukol sa Filipinas* ay itinatag sa ilalim ng personal na pangangasiwa ng Kagalang-galang na si Syozo Murata, ang pangunahing tagapayo ng Administrasyong Militar ng Hapon.

Itong kultural na muling pagbangon ay may napakalaking implikasyon. Kung naging ganap na, babaguhin nito nang lubos ang buhay ng Filipino, at buo nitong papalitan ang paraan ng pag-iisip ng Filipino.¹⁹

Japanese and Filipino Lecturers at the Institute		
W A R		
1. The Greater East Asia Co-Prosperity Sphere	Col. Jim Linn	
2. The Present World Situation	H. Ishikawa	
3. Who Japan is Winning the War	Kawan Ichikawa	
4. An Outline of the "War of Nerves"	Col. Jim Linn	
5. The Concrete Phases of the War of Nerves	Col. Jim Linn	
6. The Japanese Are Not Warlike People	M. Maruoka	
7. The Seventh Anniversary of the China Incident	Izumi Shudo	
8. Strategic Position of Japan in the Pacific	Col. Shudo	
9. Significance and Important Developments of the Present War	Col. Shudo	
10. Background of the Greater East Asia War	Prof. Takami	
ECONOMICS		
1. Outline of Philippine Industries	Yamaguchi	
2. Self-Reliance and Self-Sufficiency	Dr. Ito Goro	
3. A View of Philippine Independence by Aspiration	I. Matsukawa	
4. New Conception of World Economics	Leut. I. Kashiwa	
5. Building the Economic Structure of the New Philippines	Dr. Takata	
GENERAL		
1. Impressions of Wartime Japan	Dr. H. Akizawa	
2. Nippon-Philippine Relations	H. Enomoto	
3. Significance of the Newspaper in the Present State of War	H. Kashiwa	
EDUCATIONAL		
1. The Reconstruction of Philippine Education	Dr. M. de los Larios	
CULTURAL		
1. Oriental Philosophy	Leut. I. Matsukawa	
2. Characteristics of Japanese Culture as Viewed from its Environment	Dr. Takami	
3. Characteristics of Japanese Policy	Prof. I. Kashiwa	
4. The Essentials of the National Morality of Nippon	Prof. I. Kashiwa	
5. Umi Yakaba—An Introduction to "Mitsuwaka"	Kawan Ichikawa	
6. An Introduction of Philippine Culture	Gen. Genji M. Kato	
7. Japanese Cultural Life	Dr. Otsu	
8. Japanese Bushido	Prof. Hirasu	
POLITICAL		
1. Peace and Order in the Philippine Under	Gen. G. Francisco	
2. The Misinterpretation of the Principle of Self-Determination of the Peoples and Resulting Policies of the Anglo-Americans	N. Hiyasaka	
3. New Political Ideology for the New Philippines	T. Imamura	
HISTORICAL		
1. Japanese History	Prof. I. Kashiwa	
2. American Invasion of East Asia	N. Hiyasaka	

Halimbawa ng mga titulo ng leksiyong GEACPS sa *New Philippines Cultural Institute*. Pahina mula sa *Pillars: New Philippines Cultural Institute Souvenir Book, 1943*. Kopya mula sa UP Main Library Special Collections.

Hindi kusing mabubura ang apat na dekadang akulturasyon sa ilalim ng pamamahala at publikong edukasyong Amerikano. Bukod pa ito sa mahigit tatlong dantaong Hispanisasyon ng kamalayan at relihiyong Filipino. Dapat itong aktibong alisin sa katauhan ng Filipino ayon sa bagong mananakop: kung gayon, ginamit ang wika, musika, edukasyon, at mga paalaala tungo sa pagluluwal ng kulturang Asyano mula sa mga bakás ng kolonyal na karanasan ng Filipino sa ilalim ng Estados Unidos. Dahil ang naratibo ng pananakop ng bansang Hapon sa Filipinas ay nakahanay sa ideolohiya at diskursong “Lupalop ng Magkakasamang Kasaganaan sa Lalong Malaking Silangang Asya” (GEACPS), aktibong ipinakilala ang mga kahingiang kolonyal upang makamit ito sa pamamagitan ng mga babasahin (diyaryo’t magasin), radyo (pagbabalita ukol sa nangyayaring digmaan batay sa pananaw ng Hapon, Radio Taiso), kultural na gawi (patimpalak, awit, sayaw, wika, atbpa.), mga palabas (entablado at pinilakang tabing) at mga institusyon ng pagsasanay. Bukod ito sa pisikal na pamimilit na karaniwang may katumbas na pisikal na parusa para sa mga hindi mahila sa pagbabagong ipinipilit. Upang lalong lumaganap pa ang naratibo ng GEACPS, ginamitan din ito ng mga instrumentong ang pakay ay makontrol ang kamalayan at kilos ng lipunang sinasakop. Nangunguna na rito ang *Japanese Military Administration, Cultural Institute, propaganda corps*, at mga paaralang muling binuksan, bukod pa ito sa mga misyong musiko- kultural na isinagawa sa kapuluan bandang Oktubre 1943. Sa loob ng silid-aralan ay makikita ang ilan pang antas ng pagkontrol—pagtuturo ng wikang Hapon, pag-sensor sa mga salitang nagpapaalaala sa dáting mananakop at politikal na estruktura ng lipunan (hal. Commonwealth Government, Washington D.C., atbpa.), pagtuturo ng mga awit mula sa bansang Hapon—halimbawa, awit-militar, at pag-awit din ng mga musikang likha ng Filipino na nakabatay sa mensahe at temang itinakda ng mananakop, atbpa.

Bukod pa sa mga panghimok na ikinalat sa pamamagitan ng mga babasahín at itinampok sa radyo, mas matimbang ang inilaang pansin sa edukasyon ng kabataan. Narito ang mga inilathalang batayang kautusan ukol sa edukasyon, may titulo itong “Order Concerning the Basic Principles of Education in the Philippines:”²⁰

1. Upang maintindihan ng mga tao ang kalagayan ng Filipinas bilang miyembro ng Lupalop ng Magkakasamang Kasaganaan sa Lalong Malaking Silangang Asya, ang totoong kahulugan ng pagtatatag ng Bagong Kaayusan... kung gayon, upang pag-ibayuhin ang relasyong Filipino-Hapon.
2. Upang palisin ang matandang ideya ng pag-asa sa mga bansang kanluranin, lalo na sa Estados Unidos at Britanya, at mang- engganyo ng bagong Filipinong kultura batay sa pansariling kamalayan bilang Silangang Asyano.
3. Magsikap na pataasin ang moralidad ng mga tao, at itakwil ang pagiging materyalistiko.

4. Upang magpunyagi sa pagkalat ng wikang Hapones sa Filipinas at wakasan ang paggamit sa wikang Ingles sa darating na panahon.
5. Pahalagahan ang pagkalat ng edukasyong pang-elementarya at itaguyod ang edukasyong bokasyonal, at pasiglahin ang pagmamahal sa manwal na paggawa.

Ang pakay ng pundasyong edukasyong inilako ng bagong mananakop ay ang sumusunod: pagpapatindi ng relasyong Filipino-Hapon, pagbuo ng bagong kulturang Filipino, pagtakwil ng Filipino sa materyaliskong pananaw at gawi ng naunang mananakop mula sa Kanluran, pagtuturo ng wikang Hapones, at pagpapalawig ng pagmamahal sa manwal na gawain. Isang malaking kultural na rebisyon ang isinulong ng pananakop sa lipunang Filipino. Hindi simpleng pagbabago, bagkus nasa antas ng kamalayan at kultural na sandigan ang tinangkang manipulahin. May punto ang pagkokompara sa “muling pagkakapanganak” ng Filipino sa Silanganing kultura kung ito ang tunay na batayang pakay ng pananakop. Matindi ang pagpapamukha nito sa Filipino dahil sa malalim na pagkiling niya sa kultura at pamunuan ng bansang Estados Unidos. Sa ikalawang bilang ay idiniin ang halaga ng pagbuo ng kamalayang Filipino na nagtatakwil sa kolonyal na nakaraan nito, sa halip, dapat palalimin ang pag-uugat ng Filipino at Filipinas sa Asya, ang heograpiko at pisikal na lunan nito. Inilatag din ang pakay na pagpapalawig sa pagkatuto ng wikang Hapones, at pagpapaalaala sa napipintong pagbabawal sa paggamit ng wikang Ingles.

Pareho ang titulo ng mga awit sa itaas—Awit ng AIUEO. Magkaiba man ang kabuuang titik at musika, pareho itong nanghihimok na aralin ang talatunugan ng wikang Hapones. Sabi nga ng larawan sa gitna—“Aja no Kotoba, Nippongo” o “Ang Wika ng Asya, Hapones.” Mga kopya mula sa UP Main Library, Special Collections. Ang unang pahina sa kaliwa ay sinipi mula sa babasahing *Nippon-Philippines*.²¹

Kaagapay nito, inilunsad ang mga organisasyon katulad ng Danas, Makapili, Neighborhood Associations,²² Kalibapi,²³ at atbpa, na naging katuwang at galamay ng pamunuang Hapones sa paghubog, pagpapasunod, pagmamatyag, at pag-usig sa Filipino. Malaki ang sikolohikong trawma na iniwan ng mga samahan katulad ng Makapili. Mararamdaman ito sa sumusunod na tala ng alaala:

Hindi mo malalaman kung sino ang iyong nakakasalamuha. Ano mang pagkakamali ay maaaring ikamatay. Maraming mga Filipino ang nakipagtulungan at nagtrabaho para sa mga Hapones bilang mga espiya na laging nagmamatyag para sa mga gerilya at tagasuporta nito... Nagdusa ang mamamayan dahil sa kanilang mga gawain.²⁴

Negatibo man o positibo, nag-iwan din ng mga awit ang ilan sa mga samahang binanggit sa itaas. Pangunahin na rito ang pambansang samahan ng Kalibapi o ang Kapisanan sa Paglilingkod sa Bagong Pilipinas [sic]—ang nag-iisang organisasyong pangkomunidad, nang lumaon ay politikal, na inendorso ng pamunuang Hapones upang maging kaagapay sa pagkakamit ng adhikain ng GEACPS—ang Niponisasyon ng lipunang Filipino—at maging tagapagmatyag sa lipunang mahigpit na pinasusunod. Narito ang awit ng Kalibapi:

DAI-ATIW NG KALIBAPI²⁵

(Official March of the Kalibapi)

KAPISANAN SA PAGLILINGKOD SA BAGONG PILIPINAS

Tugtugin ni F.P. de Leon

I
Nang mayanig ang Silangan
At palisin ang kaaway
Ang sa Pilipinas na buhay
Nagkamit ng kaningningan.

Narito ang bansang Hapon
Na sa ati'y tumutulong
Upang tayo ay masulong
Mapaanyo at yumabong.

II
Kalibapi, Kapisanan
Ng lahat ng mamamayan,
Walang tangi at lapian,
Isang Lahi, isang Bayan. Buong pagkakapatiran
Tulong-tulong, damay-damay.

Dai-Atiw ng Kalibapi
(Official March of the Kalibapi)
"KAPISANAN SA PAGLILINGKOD SA BAGONG PILIPINAS"

Nang mayanig ang Silangan -
At palisin ang kaaway -
Ang sa Pilipinas na buhay -
Nagkamit ng kaningningan -
Narito ang bansang Hapon -
Na sa ati'y tumutulong -
Upang tayo ay masulong -
Mapaanyo at yumabong -
Kalibapi, Kapisanan -
Ng lahat ng mamamayan, -
Walang tangi at lapian, -
Isang Lahi, isang Bayan. Buong pagkakapatiran -
Tulong-tulong, damay-damay.

Magpaunlad, magpalakas,
Limutin ang nakalipas,
Lisanin ang pankat-pankat
Ang ligaya'y panlahat.

Pilipinas, paunlarin
Isip nati'y pakislapin,
Ilog, bundok at bukirin,
Lahat ating pagyamanin.

Binanggit sa limbag na sipi ng awit na “ang tagumpay ng Kalibapi ay tagumpay ng ating kasarinlan.” Maaaring totoo sa konteksto ng panahon, ngunit ang kapalit nito ay ang Haponisasyon ng lipunang Filipino. Ang ikalawa at ikaapat na mga saknong ay umaawit ukol sa pagbabagong batay sa naratibo ng GEACPS. Ito rin ang dahilan kung bakit inaprobahan ang paggamit ng buong titik upang gawing kanta.

THE CLASS AND THE FACULTY

Delegates take part in radio program during the KALIBAPI House over Station PIAM.

Unang larawan: Ang mga guro at mag-aaral mula sa Kalibapi Leaders' Institute.

Ikalawang larawan: mga kinatawan ng Kalibapi sa pagbisita at pagbibigay mensahe, sa pamamagitan ng radyo PIAM, ukol sa samahang Kalibapi. Mga larawan mula sa aklat na *Kalibapi Leaders' Institute* [1943].²⁶

Maaaring ang Kalibapi ay naging katuwang ng mananakop na Hapones sa isinulong na mga kultural na pagbabago ng lipunang Filipino, ngunit ang pagbabagong ito ay hindi nangangahulugan ng kaunlaran, materyal man o espiritwal. Sa halip, naging kasangkapan ito sa pagpapalawig ng impluwensiya at pag-uugat ng pananakop sa lipunang Filipino. Sa maikling sabi, sa pagluhod at paglilingkod sa Hapon. Sa katunayan, marami itong naging sangay sa iba't ibang lokalidad sa kapuluan. Sa opisyal na tala ng mga nagsipagtapos sa pagsasanay sa Kalibapi Leaders' Institute, narito ang mga pinangalanang probinsiya at siyudad na pinanggalingan ng mga nagsanay na lider: Abra, Albay, Antique, Bacolod, Baguio, Batangas, Bulacan, Cagayan, Camarines Norte, Camarines Sur, Cavite, Cebu, Cotabato, Davao, Ilocos Norte, Ilocos Sur, Iloilo, Isabela, Laguna, Lanao, La Union, Leyte, Manila, Masbate, Misamis Oriental, Mountain Province, Negros Occidental, Negros Oriental, Nueva Ecija, Nueva Vizcaya, Pampanga, Pangasinan, Rizal, Samar, Sorsogon, Sulu, Surigao, Tarlac, Tayabas, Zambales, at Zamboanga.²⁷ Pinangunahan ni Benigno Aquino, pambansang kalihim nito, ang pagpapakalat ng Kalibapi bilang pambansang samahan.

ANG HUWAD NA KAPATIRAN SA ASYA

Huwad ang inilakong pagkakapatiran ng bansang Hapon dahil batay ito sa di makatarungang relasyon ng mananakop at sinakop. Ito ay isang relasyong ang bansang Hapon lamang ang may kapangyarihang magdikta at mag-angkat ng mga natural na yaman mula sa mga bansang kaanib/sinakop upang gatungan at patuloy na palakasin ang digmaang isinusulong nito, ang digmaang "Greater East Asia."

Ang GEACPS ay unang tinawag na "New East Asian Order" ni punong ministro Kono noong 3 Nobyembre 1938. Noon unang araw ng Agosto 1940 ay tinawag na itong "Greater East Asia Co-Prosperity Sphere." Kasunod ng pagpapalawig ng termino o katagang ito ay ang paglawak ng nasasakupang mga bansa ng Hapones sa sumunod na mga taon.

Sa ilalim ng New East Asian Order unang binalangkas sa publiko ang tulak na pagpapalawig ng impluwensiyang Hapon sa Silangang Asya. Ang mas malawak na tulak sa pananakop sa iba pang mga bansa sa Silangang Asya ay pagbabadya ng mas aktibong pakikilahok ng imperyalistang Hapon sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig bilang kasapi ng puwersang *Axis*, at bilang pagsusulong nito sa pagbuo ng mas malawak na sakop at kontrol sa Silangang Asya sa pamamagitan ng digmaang Greater East Asia. May temang awit ito. Narito ang titik:

A SONG OF THE GREATER EAST ASIA WAR²⁸

(Awit ng Digmaang Lalong Malaking Silangang Asya)

Titik: Nagwaging entri sa Mainiti Sinbun [sic]

Musika: Imperial Japanese Navy Band

Kasabay ng paglusob natin, ang sigaw ng ating tagumpay
Sa pinataob na kaaway ay narinig sa malawak na Pasipiko:
At ang pangarap na sakupin ng kalaban ang Silangan
Ay naudlot dahil sa lakas ng bansang Hapon!

Ngayon ay tingnan ang ating pakay
Upang ang dakilang kasaysayan ng ating bansa ay itaas;
Maging sa sariling bayan o sa digmaan,
Maging sa dagat, sa himpapawid, o lupain,
Tumatayo tayong may pagkakaisa para sa Amang Bayan.

Gaya ng binanggit na, ang naratibo ng digmaang sinimulan ng bansang Hapon ay may kinalaman sa pagpapataalsik ng kontrol at impluwensiya ng mga kanluraning imperyalista. Pagsusulong din ito ng diskursong nakakiling sa pagtataas ng pangalan ng lahing Yamato at sa kakayahan nila bilang natatanging Asyanong bansa na nagtangkang gumapi at nagpatalsik sa mga kanluraning mananakop, kasabay nito ang pagpapalawig ng sarili nitong impluwensiya—kultural, ekonomiko, politikal, atbpa—sa mga sinakop nitong mga bansa.

ANG IKALAWANG REPUBLIKA NG FILIPINAS SA ILALIM NG HAPON

Ngayon ay nasa bungad kayo ng dakilang panahon
ng pag-unlad ng bansa at lahi. Ang lahat ng bahid ng Amerikano
at maramdaming pagkagiliw sa amerikanismo ay mabilis
nang binubura sa kamalayan ng mga Filipino,
at ang malakas na Silanganing bansa ay hinuhubog na
sa palihan ng lakas ng loob, sigasig at sipag mula sa
natural nitong batayang Silanganin.
Isang bagong Filipinas ang ipinanganganak sa ating harapan,
mula sa pandayan ng nagniningas na kabayanihan.

-Hideki Tojo²⁹

Ang paglulunsad ng Ikalawang Republika ng Filipinas noong 14 Oktubre 1943 ay hudyat sana ng pagbabago para sa Filipino sa loob ng sariling bansa. Ngunit ang itinatag na bagong republika ay maihahambing sa Manchukuo ng Manchuria na isang gobyernong propaganda sa pagbibigay ng impresyon na natamo na nito ang kalayaan. Ang opisyal na pamamalakad sa republika ay tinamnan ng mga mekanismong nagpanatili sa kontrol ng administrasyong militar ng Hapon, katulad ng mga tagapayong Hapones ukol sa kalakaran ng gobyernong Filipino. Nariyan din ang mga “pinagkasunduang” layunin ng GEACPS sa ginanap na *Tokyo Conference* noong 5 at 6 Nobyembre 1943 na nilagdaan ng mga lokal na pinunong halal ng administrasyong militar ng Hapon³⁰ na siyang magdidikta sa direksiyong tatahakin ng patakarang panlipunan ng “malayang” Filipinas. Pinangunahan ng punong ministro ng bansang Hapon, Hideki Tojo, ang kumperensiya. Kasamang dumalo ang mga nasa opisyal na larawan ng kumperensiya:

(“Nakaupo Mula sa kaliwa: Premier Ba Maw; Marshal Chang Ching-hui, Premier of Manchoukuo [sic]; President Wang Ching Wei of the National Government of China; General Hideki Tojo, Prime Minister of Nippon; H.R.M. Prince Wan Waithayakon of Thailand; President Jose P. Laurel of the Republic of the Philippines; and Subhas Chandra Bose, Head of the Provisional Government of Free India, as observer, in front of the main entrance of the Diet building on November 5 [1943].” Ang sipi sa kanan ay naglalaman naman ng opisyal na deklarasyon ng Tokyo Conference.) Halaw ang larawan at anunsiyo mula sa opisyal na tala ng Tokyo Conference, *The Greater East Asia Joint Declaration*, na inilimbag ng Mainichi Shimbun-Sha. Kopya mula sa UP Main Library Special Collections.)

Sa panahon ng pagtatatag ng Ikalawang Republika ng Filipinas, muling pinayagang awitin at tugtugin ang “Himno Nacional” o ang “Pambansang Awit ng Pilipinas” na simbolo ng pagkakamit ng kalayaan ng Filipinas mula sa pananakop ng Espanyol. Ipinagbawal itong awitin sa unang dalawang dekada ng pananakop ng Amerikano sa Filipinas at ganundin sa halos unang dalawang taon ng pananakop ng Hapones.

Noong 1943, nang “ipinagkaloob” na ang kalayaan ng bansang Filipinas, inilimbag na ito sa mga opisyal na mga tomo ng kinolektang awit para sa paaralang Filipino. Mula sa wikang Espanyol/Ingles ay isinalin na rin ito sa Filipino ng Surian ng Wikang Pambansa. Narito ang opisyal na salin noong 1943:

PAMBANSANG AWIT NG PILIPINAS³¹

Tugtugin: Julian Felipe

Titik: Surian ng Wikang Pambansa

Lupang mapalad na mutya ng Silangan,
Bayang kasuyo ng sangkalikasan,
Buhay at yaman ng kapilipinuhan,
Kuha’t bawi na sa banyagang kamay.

Sa iyong langit, bundok, batis, dagat na pinaglupig,
Nalibing na ang karimlan ng kahapong pagtitiis,
Sakit at luha, hirap, dusa, at sumpa sa pag-amis
Ay wala nang lahat at naligtas sa ibig maglupit.

Hayo’t magdiwang lahi kong minamahal
Iyong watawat ang s’yang tanglaw,
At kung sakaling ikaw ay muling pagbantaan
Aming bangkay ang s’yang hahadlang.

Ito ang unang pagkakataong opisyal na isinalin sa wikang Filipino ang “Pambansang Awit ng Filipinas.” Kinilala rin ito sa titulong “Lupang Mapalad,” na batay sa unang dalawang salita ng salin ng awit. Ang “Lupang Mapalad” ay naging kaagapay ng pagdiriwang ng inagurasyon ng Ikalawang Republika ng Filipinas sa ilalim ni Pangulong Jose P. Laurel na iniluklok ng Pambansang Asemblea sa ilalim ng Administrasyong Militar ng Hapon.³² Ngunit hindi maaaring basahin na inosente ang salin at walang kinalaman sa nangyayaring diskurso ng pananakop. Sa ibang saliksik ay binanggit ko na,

[Sa] kasalukuyang pagtatapos ng awit na “Aming ligaya na pag may mang-aapi / ang mamatay nang dahil sa iyo” ay isinalin sa panahong iyon na “At kung sakaling ikaw ay muling pagbantaan / aming bangkay ang siyang hahadlang.” Nawala ang aktibong pagtatanggol para sa bayan, dahil bangkay na ang haharap sa kaaway. Sa bersiyon ding ito ay, ang linyang “muling pagbantaan” ay hindi sa Hapon nakaturo, kundi sa Amerikano,

dahil sila lamang ang nagbabantang magbabalik sa Filipinas upang “iligtas” ang Filipino mula sa mga Hapon.³³

Sa salin, patuloy na pinalabnaw ang marubdob na mensahe ng awit sa panahong ito ng pananakop ng Hapon. Nang unang isinalin sa wikang Ingles ang awit, sa panahon ng pananakop ng Amerikano sa Filipinas, inakala nang malalim na ang ugat ng Amerikanismo sa kamalayang Filipino, at tanggap na niya ang kaniyang kapalaran at lugar sa ilalim ng kolonyalismo. Halos naghihingalo na rin ang tunay na makabayang tulak sa ikalawang dekada ng pananakop ng Amerikano kung kaya’t ligtas nang ito’y awitin ng binagong Filipinong malay, sa wika niyang Ingles.

Isa pang awit ang pansamantalang namayagpag bago muling malayang inawit ang “Lupang Mapalad.” Nagwagi ang tulang may pamagat na “Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas” ni Catalino Dionisio sa isang patimpalak na inilunsad ng Manila Sinbun- Sya [sic] para sa pagdiriwang ng Unang Anibersaryo ng Greater East Asia War. Ang tula ay sinaliwan ng musika ni Felipe de Leon. Ukol sa paglalapat ng musika sa tula, narito ang bahagi ng panayam ni Helen Samson kay Felipe de Leon,

Isang araw, noong 1942, nagpunta sa tahanan ni de Leon sa Vergara Street sa distrito ng Quiapo ang mga opisyal ng administrayong militar ng Hapon na may kasamang tatlong kilalang manunulat sa diyaryo. Dala nila ang kopya ng nagwagi ng unang gantimpalang tula ni Catalino Dionisio. Sinabi kay de Leon na lapatan ng nababagay na musika ang tula. At babalik sila matapos ang tatlong araw.³⁴

Halos tumayong pambansang awit ng Filipinas ang “Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas.” Patagong inilakip ni de Leon ang ilang piling ritmo, interval, at tono ng “Himno Nacional.” Makikita (sa ibaba, kopya ng musika) ang mga interval at tono ng “Himno Nacional” sa mga parte ng titik na “Lakad at Harapin,” at “Hirap, sakit ay tiisin” na parehong nasa tono ng linyang “Lupang Mapalad” mula sa “Pambansang Awit ng Pilipinas.” Pinahaba ni de Leon ang orihinal na value ng mga nota (tratong augmentation) ng linyang “lupang mapalad” sa binanggit na dalawang linya mula sa ikatlong saknong ng awit. Epektibo para sa administrayong militar ng Hapon ang tula at musikang inilapat dito (dahil hindi malay sa paglalakip ng tono ng “Himno”), dahil para sa kanila ay kinakatawan nito ang pakay at mithiin ng Greater East Asia Co- Prosperity Sphere para sa lipunang Filipino. Ito ay isang uri ng protestang musikal sa pananakop ng Hapon. Narito ang buong titik at musika mula sa kopya ng opisyal na limbag ng awit:

AWIT SA PAGLIKHA NG BAGONG PILIPINAS³⁵

(Song for the Creation of the New Philippines)

A March

Lyrics: Catalino S. Dionisio

Music: Felipe P. de Leon

Winning Piece in a Contest conducted by THE MANILA S[H]INBUN-SYA³⁶
In commemoration of the First Anniversary of the GREATER EAST ASIA WAR

Tindig aking Inang bayan
Lahing pili sa Silangan
Iwaksi natin ang nakaraan
Yakapin ang bagong buhay.

Hawakan ang watawat
Ng pagpapakasipag
Ibandila, iwaksi
Ang pagbabagong tatag.

Lakad at harapin
Pagtatanggol sa layunin,
Hirap sakit ay tiisin
Upang makamit ang mithiin

Gumawa, bumuo at magbata
Itatag ang Silangang Asya
Lupalop na maginhawa
Kasaganaang sama-sama.

The image shows a musical score for the song "Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas". The title is centered at the top. Below it, the composer information reads "Felipe P. de Leon (musika), Catalino Dionisio (titik)". The tempo is marked as ♩ = 100. The score is written for Voice and Voice (Vo.) in 2/4 time. The lyrics are written below the notes. The first line of lyrics is "La - kad at ha - ra - pin Pag - ta - tang - gol sa la - yu - nin". The second line is "Hi - rap sa - kit ay ti - i - sin u - pang ma - ka - mit ang mit - hi - in." There is a triplet of eighth notes in the second measure of the first line.

(Unang dalawang linya ng “Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas.” Sa unang apat na measure, ang do-si-re-do [sol], at sa ikalawang linya, unang apat na measure, re-do#-mi-re-[la], ay ang tono mula sa “Pambansang Awit ng Pilipinas” na inaawit sa mga titik na “Bayang magiliw...”)

(Kopya mula sa UP Main Library Special Collections.)

Ang titik ng awit ay malinaw na panghihimok tungo sa pagtanggap, paggawa, at pagtanim ng kaisipan at ideolohiyang GEACPS sa Filipino. Kaagapay din nito ang tuluyang paglimot sa nakaraan nito upang isulong ang pagbabagong-buhay batay sa Asyanong ugat ng Filipino. Dalawang isyu ang nagtatalaban sa awit: ang malinaw na pag-ayon ng titik sa naratibo ng pananakop, at ang patagong paglalakip ng melodiya ng ipinagbabawal awitin na “Pambansang Awit ng Pilipinas.”

Sa pangunguna naman ng *Nippon Bunka Kaikan*, isang eksibit ukol sa Filipinas at relasyon nito sa GEACPS ang inilunsad. May pamagat itong “Birth of the Republic of the Philippines.” Sa programa ng eksibit ay mababasa ang patuloy na paghimok sa Filipino upang tanggapin niya ang kaniyang Asyanong ugat. Ayon sa palabas,

Sa mga Filipino:

Muling ipanganak bilang Silanganin; muli, maging totoo sa sariling tradisyon ng mga ninuno, ng panahong wala pang pananakop mula sa kanluran; dapat magkaroon ng tunay na Filipinong kultura; itatayo ang pagiging sapat ng ekonomiya sa pamamagitan ng nagkakaisang gawa ng sumisibol na henerasyon.³⁷

Hindi na bago ang diskursong hatid ng palabas—ang pagbabalik ng Filipino sa bisig ng Silangang kultura at kamalayan. Malaon nang laman ng mga talumpati,

babasahín, at iba pang propaganda at ideyang inilalako ng mananakop na Hapon. Ito rin ang batayang laman ng mga leksiyon sa paaralan. Ang buong eksibit ay pagpapatuloy din ng proyektong panghimok tungo sa pagtanggap ng Filipino sa diskurso ng pananakop.

MGA PAKSA NG AWIT, MUSIKA NG MANANAKOP AT SINAKOP³⁸

Hindi lamang imposisyong pisikal ang pananakop. Ang sinakop ay subjek ng mga ideolohiyang nakakabit sa pangkultural at pangkamalayang mga usapin. Sa pamamagitan ng kultural at kamalayang panghihimasok ay ipinakilala ng nanakop ang sarili nito batay sa kultural na pundasyong dala ng awit. Sa gunka, halimbawa, sa mensahe nitong lakas-militar, tagumpay, husay, at epektibong pakikidigma. Hinimok din ang Filipinong kompositor na lumikha ng lokal na repertoryo ng mga awit at musika, batay sa diskurso ng pananakop (i.e., pagpapalaya sa kolonya ng mga kanluraning bansa) at mensahe ng pagbabago (i.e., Asyanong ugat, Haponisasyon ng mga sinakop). Tinaguriang subersibo ang mga hindi nahimok ng inilalakong pagbabago. Ngunit higit na binigyang-halaga ang pagkalat ng mga awit na Hapones sa paaralan, radyo, at mga babasahin kung saan nakalimbag ang notasyon ng mga awit. Pangunahin sa mga binanggit na awit ang gunka.

Mahahati sa pitong tema ang mga gunka ayon sa pag-aaal ni Satoshi Sugita. Kabilang sa mga temang ito ang sumusunod: poot, emperador, kamatayan, bansa, katarungan, katapangan at tindi ng pagkakaisa, at sentimentalismo.³⁹ Ang pagpapahalaga sa mga damdaming ito ay nakaugat sa kultural na saligan ng bansang Hapon, o kung ano ang dikta at kahingian ng panahon ng digmaan. Matatandaan ang *Imperial Rescript*⁴⁰ na ipinataw bilang batayan ng edukasyong Hapon simula noong 30 Oktubre 1890 na kasamang hinihingi ang pag-aalay ng sarili ng bawat Hapones para sa pagtatanggol sa imperyo. Ang mensahe ng mga awit ay panggatong lamang sa masidhing damdamin na kailangan upang idaos ang digmaan nang may tinatanaw na pag-asa sa katapusan nito. Isa rin itong paalaala sa hinihinging sakripisyo at pag-aalay ng serbisyo, at pag-aalay ng sarili para sa emperador at imperyo.

Dahil ipinapataw ang parehong kahingian mula sa *Imperial Rescript* sa edukasyong Filipino, binanggit ni Frederic Marquardt, anak ng dating direktor ng publikong sistema ng edukasyon sa Filipinas na si Walter Marquardt (1916-1919) noong 1944, na “ipinag-uutos sa lahat ng nasasakupan ng emperador na panatilihin ang kasaganaan ng imperyal na hukuman na kapantay ng langit at lupa.” At idinagdag pa nito na “naniniwala ang Hapones na ang edukasyon ay isa lamang paraan upang patindihin ang paglilingkod sa emperador ng mga nasasakupan.”⁴¹ Bilang epekto

rin ng panuntunang pang-edukasyon ng pananakop, sinabi niya na Negatibong patakarang pang-edukasyon ang ipinapataw ng Hapon sa Filipinas. Sinisira nila ang lahat ng natutuhan ng Filipino sa loob ng 300 dantaon. Pinag-uusapan nila ang reoryentasyon ng kamalayang Filipino.⁴²

Ang dalawang tomong *Japanese Song Series* para sa mababang paaralan ay naglalaman ng mga simpleng awit ukol sa buhay at batayang kultura ng lipunang Hapones. Sa unang tingin, hindi maitatangging pambata ang mga awit—maging ang mga notasyon nito ay may kalakihan. Mulang pagtuturo ng pambansang awit na “Kimigayo” hanggang sa pang-araw-araw na alalahanin sa tahanan, lipunan, at sa mas malawak na bansang Hapon, hindi nawawala ang awit-seremonyal na simbolo ng paggalang sa emperador na itinuturing na banal at nagmula sa angkan ng diyosang *Amaterasu*,⁴³ at ama ng lahing Yamato. Kasama ang mga awit na “Tentyo Setu” (paggunita sa anibersaryo ng pagluklok kay emperador Jimmu), “Tentyo-Setu” (paggunita sa kaarawan ng emperador), “Meizi Setu” [sic] (paggunita sa kaarawan ni emperador Meiji). Ayon sa paunang salita ng aklat (ikalawang tomo), ang mga awit ay “napakalalim, at sa sentimyentong ito ay nararamdaman ng mga Hapones na ang dahilan ng kanilang buhay ay upang tupdin ang banal na misyon ng kanilang emperador.”⁴⁴ Ngunit may limbag ding mga gunka o awit-militar ang mga aklat. Ang mga halimbawang titulo ng gunka sa koleksiyong binanggit ay ang sumusunod: “Kazoe-Uta—Awit ng Pagbilang,” “Kikai—Makinarya,” “Aikoku-no-Hana—Mga Makabayang Bulaklak,” at “Taiheiyo -Ko- sinkyoku—Martsang Pasipiko.” Gaano kahalaga ang mga awit na ito sa kasalukuyang usapin? Ayon sa paunang salita ng aklat, ang mga gunka, kasama ng “Kimigayo,” ay “nag-udyok sa mga Hapones sa katapangan at pagiging makabayan, at malaki ang ambag ng mga ito sa paglikha ng dakilang bansang Hapon.”⁴⁵

Narito ang parte ng mga titik ng awit:

AIKOKU NO HANA⁴⁶

(Mga Makabayang Bulaklak)

Sa kadalisayan ng nababalot ng niebeng bundok Fuji
Sanggalang ng kaisipan,
Ang kababaihang nag-aambag sa bayan
Ay ligaw na punong seresa ng dakilang paghahari,
Sila ay mga bulaklak ng bayan na kumikinang sa daigdig.

Ang awit ay ukol sa mga inang nagparaya upang ipadala ang kanilang mga anak na lalaki sa digmaang sinimulan ng kanilang bansa. Ayon sa awit, sila ay mga “ligaw na punong seresa, at bulaklak ng daigdig.” Isang malaking pagtangi ang

pagkokomparang ito sa seresa sa mga kababaihang makabayan dahil ang seresa ay pambansang simbolo ng Hapon. Ang bulaklak din ng seresa ay inihalalintulad sa buhay ng mga sundalo na saglit namumukadkad bago pumanaw sa digmaan. Ayon nga sa tula ng sundalong si Ohnishi, “namumukadkad ngayon, at kumakalat: ang buhay ay tulad ng pinong bulaklak. Paano natin aasahan na mananatili ang bango nito magpakailanman?”⁴⁷ Mula naman sa mga lider militar ng Hapones, sa panahon ng digmaan, kamatayan ang sukdulang sakripisyo para sa bayan, at pinatingkad ang ideyang ito sa ginawang “kamikaze” (“Tokubetsu Kôgekital” o “special attack unit”⁴⁸) ng puwersang panghimpapawid ng Hapones sa bandang hanggahan ng digmaan. Narito pa ang ilang gunka:

“HEITAISAN YO, ARINGATOO”⁴⁹[sic]

Thank you, soldiers—Salamat, mga Sundalo

Mapayapa akong makapupunta sa paaralan ngayong araw
Kahawak sa kamay ang nakatatandang kapatid—
Salamat sa mga matatapang na sundalo ng aking bansa na lumaban
para sa ating lahat.

Masayang makapag-uusap ang aking pamilya sa hapag ng hapunan—
Salamat sa matatapang na sundalong nasugatan habang lumalaban
para sa ating bansa.

Kahit malungkot, nakakatulog ako nang tahimik sa piling ng aking ina—
Maraming salamat sa mga matatapang na sundalong nagbuwis ng
buhay sa digmaan para sa ating bansa.

Dahil sa sakripisyo ng mga sundalo, nagkakaroon ng anyong normal ang lahat sa bayang ipinagtatanggol. Ang awit ay pagtataas sa ambag ng mga sundalo sa “katiwasayang” inilalarawan sa awit. Kahit may pangamba, may kaseguraduhang patuloy na mararanasan ang kapayapaan dahil sa pag-aalay ng buhay ng mga sundalo.

Ang awit ay pagbibigay-halaga sa sakripisyo ng mga nagtatanggol para sa bayan.

ROIE NO UTA⁵⁰

Bivouac Song—Awit ng Bivouac

Buong tapang kong nilisan ang bansa
Nangako ng pagtatagumpay
Kung kaya’t paano ako mamamatay nang di man lamang nakilala?

Tuwing maririnig ko ang pakakak
Nakikinita ko ang wagayway ng mga bandila.
Handa na akong harapin ang kamatayan
Nang ako ay sumulong sa digmaan
Kaya't huwag umiyak para sa akin, mga [tipaklong]
Kung para sa ikatitiwasay ng Silangan,
Bakit ko bibigyang halaga ang aking buhay?

TAIHEIYO-KOSINKYOKU⁵¹

The Pacific March—Martsa ng Pasipiko

Dumating na ang panahon upang ipakita ng mga anak
ang ating kadakilaan at lakas sa buong mundo

Ang matagal nang hinihintay na pagkakataon
upang maghari sa malawak na Pasipiko ay dumating na

Masaya at kusa nating iniaalay ang lahat
upang magdala ng kapayapaan sa daigdig
at walang makapigil sa atin upang makamit ang ating layunin.

Bagama't kapayapaan ayon sa awit ang pakay, malinaw na biyolenteng pakikidigma ang paraang isinusulong nito upang makamit ang pakay. Apat na mukha ng digmaan ang ipinakikita sa apat na awit sa itaas—ina/kababaihang makabayan, kapayapaan sa bansang Hapon sa kabila ng nangyayaring digmaan sa paligid nito, ang kahandaang mag-alay ng buhay sa gitna ng digmaan para sa bayan, at ang pagtataguyod ng dakilang bansang Hapon sa pamamagitan ng digmaan. Mga kahingiang nagdulot ng inisyal na tagumpay ng bansang Hapon sa mga unang taon ng pagsabak nito sa Digmaang Pandaigdig sa loob ng mga taong 1941 at 1942.

Malinaw na ang mga tema ng awit ay tungkol at para sa mga Hapones, ang pag-awit nito, pagpapatugtog sa radyo, at paglilimbag para sa paaralang Filipino ay nangangahulugang pagpapamukha sa sakripisyong ginagawa ng mananakop upang makamit ang pakay na pag-isahin ang Silangang Asya sa ilalim ng kontrol nito. Mula sa komentong ito ay makikita ang halaga ng awit sa pagbuo ng pagkabansa, di lamang sa Filipinas, kundi ang nagawa na nito sa bansang Hapon. Nagpupuno ang mga awit sa mga patlang sa damdaming makabayan, para sa bayan, at sakripisyo para dito. Higit sa paghimok, kinakatawan din nito ang mithiin para sa kaunlarang pangkamalayan, pandama (pakikiramay at partisipasyon), at pangkalahatang kalidad ng buhay sa lipunan.

Narito ang ilan pang titulo ng mga awit na kalakip sa leksiyon sa mababang paaralan, mula ito sa ikalawang tomo ng *Japanese Song Series*,

Itigatu-Itizitu—The New Year	2
Kigen-Setu—The Anniversary of the Accession of the Emperor Zimmu [sic]	4
Tentyo ⁻ -Setu—The Emperor's Birthday	6
Tako-no-Uta—Song of the Kites	10
Hiko ⁻ ki—Airplane	12
Haru-ga-Kita—Spring is Come	16
Taue—The Planting Song	26
Temari-Uta—Hand Ball Song	30
Kikai—Machinery	42

Ang dalawang tomo naman ng *Music Book Series* ay naglalaman ng mas maraming *gunka* ukol sa mas maaga at/o kontemporaneong digmaan. Nariyan ang “Roei no Uta” (Awit ng Bivouac) na inaawit na mula pa sa taong 1938 at “Taiheiyoo Kooshinkyoku” [sic] (Martsa ng Pasipiko) mula naman sa mga taong 1939–1941 at matatagpuan sa ikalawang tomo ng serye. Mula naman sa unang tomo ng *Music Book Series* ay ang sumusunod na mga awit:

Kimigayo

Kigensetu [sic]

Tentyo-setu [sic] Meijisetu

Hitoo Hakengun no Uta (Ang Awit ng Puwersang Hapones sa Filipinas)

Musika ng Pananakop: Panahon ng Hapon sa Filipinas, 1942-1945

Aikoku Koshinkyoku (Martsang Makabayan)

Kokumin Shingunka (Awit ng Paghayo ng Bansa)

Dai Nippon No Uta (Awit ng Mas Dakilang Hapon)

Aikoku no Hana (Mga Makabayang Bulaklak)

Kooa Kooshinkyoku [sic] (Martsa ng Bumabangong Asya)

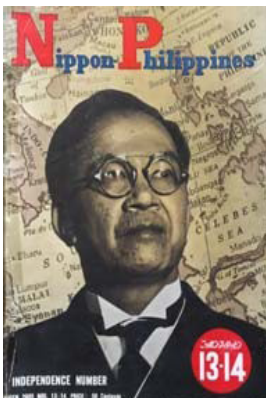
Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas

Ayon sa paunang salita ng aklat, ang mga awit ay umiikot sa mga temang (a) pagpapahalaga sa kalikasan, (b) hilig sa mga bata, (c) pagmamahal sa bayan, (d) at malalim na paggalang at masidhing pamimitagan sa kaniyang kamahalan, ang emperador ng Hapon.⁵² Binanggit din dito ang mga awit panseremonya na “Tentyo Setu” at “Meizi Setu” [sic] na nagpapahayag ng matinding paggalang at debosyon sa kanilang pinakamamahal na emperador. Epekto at kasama ito sa kampanyang pagpapalakas sa papel ng emperador sa lipunang Hapones noong pa mang panahong Meiji.⁵³

Maging ang babasahing *Nippongo Weekly* ay naglalaman ng mga awit na karaniwang pambayang awit ng Hapones. At kung hindi man pambayan, awit pambata naman ito, katulad ng awit na “Yuuyake Koyake” o “Mapulang Takipsilim” sa isyung 20 Disyembre 1943. Ngunit hindi rin ito paiwan sa paglalakip ng ilang gunka, katulad ng binanggit nang “Taheiyo Kooshinkyoku” o “Martsa ng Bumabangong Asya” sa isyu nitong 10 Enero 1943, atbpa.

Ang *Shin Seiki-New Era-Bagong Araw* naman ay isang magasing puno ng mga larawan ng aktibidad ng pananakop ng Hapones sa kalakhang Timong-Silangang Asya. Isa itong magasin ng mga larawan na ang pakay ay paghimok sa Filipino. Buwan-buwan itong lumalabas simula nang inilimbag ang unang sipi nito noong Setyembre 1943, hanggang katapusan ng taong 1944. Bagama’t nagsimulang maglimbag ng mga awit-Hapones sa mga naunang labas nito, simula isyung Marso 1944 ay musikang likha na ni Felipe P. de Leon ang dinadala nitong mga awit. Narito ang ilang titulong likha ni de Leon para sa *Shin Seiki*: “Awit sa Kasarinlan” (Marso 1944), “Tayo’y Magtanim” (Mayo 1944), “Dapit-Hapon sa Look ng Maynila” (Hulyo 1944), “Ang Karomata” (Agosto 1944), atbpa.

Isa pang magasin, ang *Nippon Philippines* ay naglalaman din ng mga awit. Ngunit ang mga awit na limbag dito ay mga popular na awit sa bansang Hapon. Narito ang ilang titulo ng mga awit: “Kozyo no Tuki” (“Ang Buwan sa Gumuhong Kastilyo”),⁵⁴ “Sakura no Uta” (“Awit ng Sakura”),⁵⁵ “Onward Asia” (“Sulong Asya”),⁵⁶ at “The Song of AIUEO” (“Ang Awit ng AIUEO”).⁵⁷ May halo rin itong gunka, partikular sa pagsasama ng awit na “Marching on One Thousand Million Souls” na kalakip sa ikalawang isyu nito.⁵⁸

Pabalat ng babasahing *Nippon Philippines*,
Isyu bilang 13-14, Kigen 2603 [1943].
Mula sa UP Main Library Special Collections.

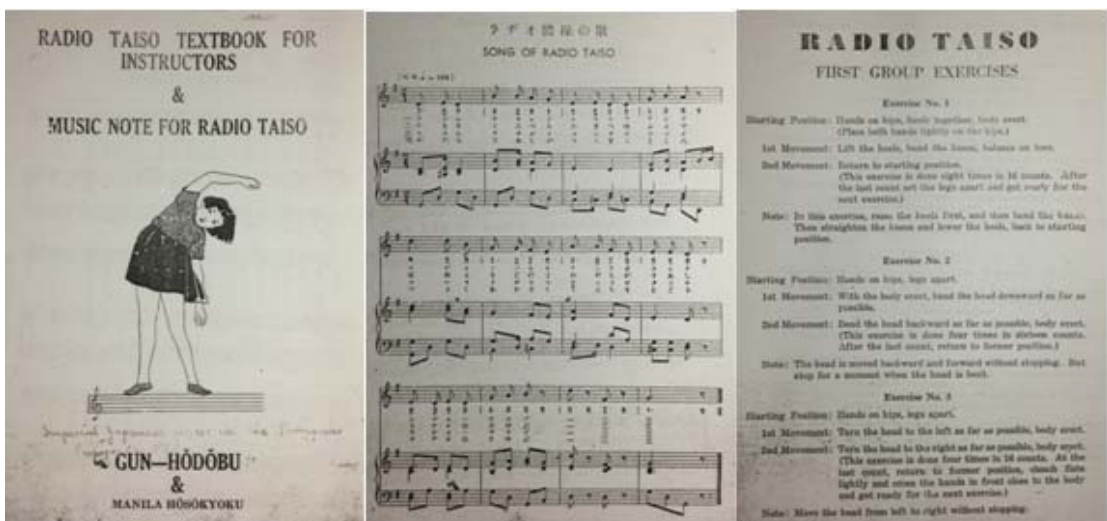
Ang epekto ng pananakop ay hindi lamang sa binanggit nang antas ng kamalayan, nakasulat din ito sa pisikalidad o katawan ng sinakop. Una, at isa sa pinakalantad na gawain ng pananakop, ay ang sabayang paggalaw sa musika ng *Radio Taisho*. Ginagawa ang ehersisyo nang sabayan tuwing umaga at hapon. Hindi lamang mga bata sa paaralan, kundi lahat ng miyembro ng lipunan mula trabahador hanggang sa mga nakapiit ay umiindayog at sumusunod sa musikang radyo ng Radio Taisho.

Ang buong katawan, maging kalingkingan, ay gumagalaw sa dikta ng saliw at ritmo ng musikang radyo. Waring papet na umiindayog sa pagmamaniyula ng magmamanyika (puppeteer) ang Filipino. Narito ang haka ni Francisco Javines ukol sa kaniyang karanasan sa pagpapataw ng *Radio Taiso* sa lipunang Filipino:

Sa simula pa man, mayroon nang sistematiko ngunit hindi halatang pagtatangka na isailalim ang Filipino sa pangmaramihang disiplina... nariyan ang “Radio Taiso,” na pang-araw-araw na ehersisyong ginagawa sa pamamagitan ng radyo. Sa ilalim ng malasakit para sa pisikal na kalusugan ng mga trabahador, nakita namin ang isang mahusay na sikolohikal na panlalansi na ikondisyon ang masa upang kumilos nang may bulag na pagsunod sa mga utos ng pinuno.⁵⁹

Nasa kubli ng pangkalusugang pakay, ang sabayang paggalaw sa ehersisyo ay porma ng pagdisiplina sa katawan. Ang musika ay espasyong oras upang mekanikal at eksaktong idaos ang kahingiang mga kilos at galaw. Maging ang oras ng pagdaroos nito ay espesipiko, at karaniwang sa umaga at hapon—hal., ika-8 ng umaga at ika-5 ng hapon.

Isa nga itong pagsunod sa boses/musika/simbolo ng kapangyarihan mula sa radyo. Dahil kapag nakikitang sumusunod ang isang tao, isa itong sintomas ng kaniyang pagkabihag at pagiging subjek sa ilalim ng kapangyarihang ipinataw sa kaniya—musika, oras, galaw, kilos. Narito ang isang halimbawang musika, pabalat ng aklat ehersisyo, at kaagapay na teksto mula sa manwal ng *Radio Taiso*:

(*Radio Taiso Textbook for Instructors and Music Note for Radio Taiso*. Manila: Gun-Hudobu & Manila Hosokyoku, n.d. Ang siping ito ay nagmula sa UP Main Library Special Collections.)

Bukod dito, may kaagapay ding musika ang *Neighborhood Association* na siyang binuo ng administrasyong militar ng Hapon. Ang asosasyon ay may tungkuling pangunahan ang pagrasyon ng mahahalagang bilihan at iba pang pang-araw-araw na pangangailangan ng lipunang Filipino sa lokal na antas. Ngunit isa rin itong paraan upang bantayan ang lipunan at maging network ng impormasyon ang mga komunidad laban sa gerilya at Hukbalahap at iba pang puwersang kontra at lumalaban sa pananakop ng Hapon. Narito ang awit:

NEIGHBORHOOD ASSOCIATION⁶⁰

[Kumakatok sa pinto,
Yapak ng mga bakya.]
Magkakapitbahay
Nagbubukas ng bintana
Sa mga kilalang mukha.

Ibalita mo sa akin
Ang mga anunsiyo.

Nasabihan ako
Nasabihan ako.

Ang *Neighborhood Association*, sabi nga, ay halaw sa tradisyonal na *Tonari Gumi* ng bansang Hapon.⁶¹ Ngunit kakaiba ang pakay sa pagbuo ng samahang ito sa Filipinas. Sabi nga,

[A]lam ng Filipino na ang totoong pakay ng neighborhood association ay hulihin ang mga gerilyero sa pamamagitan ng pakikipag-ugnayan ng mga lider o pangulo ng malawak na samahan. Sa kanilang tantiya, ang samahan ay isang ahensiyang pang-espiya kung saan sila ay kaanib.”⁶²

Maaaring ang pagbubukas ng bintana sa kilalang mukha at pagpapása ng mensahe sa mga kinauukulan sa pamamagitan ng samahang pangkapitbahay ay epektibong galamay ng administrasyong militar ng Hapon upang kilalanin, hanapin, at dakpin ang mga pinaghihinalang gerilya mula sa iba’t ibang lugar. Ayon nga sa awit, “nasabihan ako, nasabihan ako,”—mahalagang impormasyon, lalo na’t kung banta ito sa estado ng pananakop at pamamahala ng administrasyong militar ng Hapon sa komunidad. Banggit nga Michel Foucault, “[v]isibility is a trap.”⁶³ Dahil ang ugnayan ng samahang pangkapitbahay ay naglulugar sa bawat isa sa lipunan, tagalabas man o tagaloob, sa paningin, kamalayan, at titig ng mga kasapi nito. Naging isang bukas na piitan ang lipunan at mga samahang inaruga ng Filipino.

ANG MUSIKANG FILIPINO SA GITNA NG DALUYONG

Iba't ibang estado ng kamalayan at karanasan ang nangyaring pagtugon ng Filipino sa paglikha ng musikang panghimok sa panahon ng Hapon. Dahil hindi gaanong nalalayo ang panahong sinakop ng Amerikano ang Filipinas, masasabing may alaala pa ang ilan sa mga kompositor sa mga pagbabagong naganap at naranasan nila sa ilalim ng pamamahala ng bagong mananakop. May ilan pa ring mga personalidad na nakipagtunggali laban sa pananakop ng parehong Amerikano at Espanyol na buhay pa sa panahong ito at aktibong nakilahok sa pamamalakad ng lipunang Filipino sa ilalim naman ng pananakop ng Hapones—hal. Emilio Aguinaldo, Artemio Ricarte, atbp. Ang unang dekada ng ika-20 siglo ay panahon ng transisyon mulang kamalayang maka-Espanyol tungong maka-Amerikano. At ang dekada kuwarenta ay panahon ng malalim na Amerikanisasyon ng kamalayan at buhay sa lipunang Filipino—ang wika ay Ingles, ang pananaw ay Amerikano, ang edukasyon ay Amerikano, at ang sandigang politikal at ekonomiko ay batay sa Hilagang Amerika at sa *Tydings-McDuffie Act* ng 1934 o ang *Philippine Commonwealth and Independence Act*. Sa kabuuan, ang kultural na salik ay kanluranin.

Sa ilalim ng binanggit na estado, at sa mapait na karanasan sa unang taon ng pananakop ng Hapon tinitingnan ang musikang nagrerepresenta sa Filipino sa panahong ito. Binanggit na ang uri ng musikang hatid ng bagong mananakop at ilang musikang ambag ng Filipino sa pananakop na naranasan. Sa parteng ito ay titingnan ang ilan pang makabuluhang likha ng mga musikong Filipino sa pagbuo ng lipunan sa ilalim ng GEACPS.

Biktima man dahil sa kahirapan ng buhay sa pananakop ng Hapon, ang mundo ng musiko ay patuloy na uminog sa kawalang seguridad sa panahon ng digmaan. Umawit, lumikha, tumugtog, at tumugon na panawagan ng patimpalak, ang Filipino ay naging kasangkapan din ng mananakop upang palawigin ang kanilang impluwensiya sa sinakop na bansa. Parte ng mas malawak na aktibidad propaganda, ang musika, dahil sa natural na hilig ng Filipino rito, ay isang epektibong tulay sa paghahatid ng mensahe ng pananakop. Sa katunayan, ang mga ideya ng pagbabago na inilako ng Hapones ay malinaw na nakalakip bilang mensahe ng bawat awit na inaprobahan ng administrasyong militar ng Hapon para sa pagkonsumo ng mamamayang Filipino. Narito ang ilang larawan ng partisipasyon ng musikong Filipino sa paghimok ng mananakop sa pamamagitan ng musika:

Mga larawan mula kaliwa: Francisco Santiago, sa piyano, at Ernesto Vallejo, sa biyolin. Kinuha ang larawan sa “Winter Garden” ng Manila Hotel; si Felipe de Leon, kompositor at tagakompás ng “Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas” sa paglulunsad ng awit. Nasa likod ng koro ang bandila ng KALIBAPI; Si presidente Jose P. Laurel gamit ang paborito niyang instrumento, ang biyolin; at si Jose Carreon, piyanista, at dalawang mang-aawit bilang tagatanghal sa iba’t ibang parte ng kapuluan sa tinawag na “Cheer Party.” Ang mga larawan ay nagmula sa Shin Seiki/Bagong Araw–Oktubre 1942, Marso 1943, Nobyembre 1943, at Hulyo 1944, ayon sa pagkakasunod-sunod–na inilimbag ng Manila Shinbun-Sha.

Bukod sa mga binanggit nang awit na “Dai Atiw ng Kalibapi,” “Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas,” at ang isinalin sa wikang Filipino na “Pambansang Awit ng Pilipinas” na kilala rin sa titulong “Lupang Mapalad” noong panahon ng Hapon, may ilan pang mga awit na nakatawag ng pansin. Likha ng batikang kompositor, ang “Martsang Bagong Pilipinas” at “Martsa ng Pangulong Laurel” ay dumaloy sa panulat ni Lucio D. San Pedro. Ang naunang martsa ay sagot sa panawagan ng mananakop na maghatid ng masiglang musikang kakatawan sa GEACPS. Narito ang titik at musika ng awit:

MARTSANG BAGONG PILIPINAS⁶⁴

Titik: Ismael Blanco

Tugtugin: Lucio D. San Pedro

Ang layunin ng Bayan kong mahal
Ay lumaya nang lubusan
At ang Silangan ay sa taga Silangan
Lupalop ng Kasaganaan—

At salamat—ARAW AY SUMIKAT,
Ang dilim ay dagling nagliwanag,
Iyan ang tanging pag-asa BUKAS
Ng ating BAGONG PILIPINAS.

BAGONG BUHAY sa Silangan
Ang naidulot sa atin ng Digmaan,
Saan mang dako’y may kasiyahan
Pagkat mithi ay nakamtan.

Maging sa paraan ng pagsulat ng liriks sa limbag na anyo nito ay ipinangalandakan ang mga salitang “BAGONG BUHAY / ARAW AY SUMIKAT / BAGONG PILIPINAS” sa pagsusulat dito sa anyong malalaking titik. Malinaw daw na ito ang dulot ng digmaan para sa Filipino at bansang Filipinas.

Inilunsad sa Luneta noong 9 Abril 1943 ang martsa na bunga ng isang patimpalak ng Manila Shinbun Sha. May dalawa itong pagtatanghal, sa umaga at sa hapon. Itinuro ang awit sa mga nanood sa panghapong programa ayon sa anunsiyo ng konsiyerto na pinaglimbagan ng parehong musika at mga titik ng martsa.⁶⁵

Sa isa pang patimpalak na inilunsad naman ng Pamahalaang Lunsod ng Maynila, nakamit muli ni San Pedro ang unang gantimpala sa paglikha ng musikang propaganda noong 30 Nobyembre 1943. Sa ikalawang pagkakataong ito, nakakabit sa mahalagang yugto ng pananakop ang musika, ang selebrasyon ng pagkaluklok kay Dr. Jose P. Laurel bilang pangulo ng Ikalawang Republika ng Pilipinas noong 14 Oktubre 1943.

Narito ang awit:

PRESIDENT LAUREL MARCH⁶⁶

Titik: J. de Leon

Himig: Lucio San Pedro

Sa gitna ng kadiliman
Ikaw ay talang naging tanglaw
Sa palad ng iyong bayan
Ikaw’y anak na uliran.

Ngayo’t maging noong una
Pangarap mo ay makitang
Ang bayan mo’y walang dusa
Walang hirap, maligaya.

At ng ika’y minsang tawagin
Ng Ina mong luhaa’t may lagim
Sa pagtupad ng iyong tungkulin
Ang buhay mo’y muntik nang makitil.

May patak ng dugo mong mahal
Naging binhi n’yong kalayaan
Kaya ngayo’y Bayani ka naming
May dambana sa puso ng Bayan.

The image shows a page of a musical score titled "President Laurel March". At the top, it says "UNIVERSITY OF THE PHILIPPINES MUSIC LIBRARY" and "5682". The title "President Laurel March" is in a decorative font. Below the title, it says "Titik ni J. de Leon" and "Himig ni Lucio San Pedro". The score is for piano and includes the lyrics in Tagalog. The tempo is marked "Tempo di Marcia". The score is from the University of the Philippines Music Library.

Malinaw na ipinalagay sa awit na malagim ang pananakop ng bansang Hapon sa Filipinas, ngunit nakaligtas ito sa panunuri ng Hapones. Sa ikatlong saknong ay binanggit na, “At ng ika’y minsang tawagin/Ng Ina mong luhaa’t may lagim...” Mararamdaman ang pagtimbang sa karanasan ng pananakop, ang lagim na dulot nito. Sa kabila nito, ang buong awit ay ukol sa pagtugon ni Laurel sa kahingiang sakripisyo para sa bayan. Binanggit din ang tangkang pagkitil sa buhay ng mahistrador nang siya ay barilin habang naglalaro ng golf noong 5 Hunyo 1943 sa Wack Wack Country Club,⁶⁷ sa mga linyang “Sa pagtupad ng iyong tungkulin/Ang buhay mo’y muntik nang makitil.” Sa isang banda, ang pangyayaring pagtatangka sa buhay ni Laurel marahil ang nagtatak sa pangalan niya sa imahinasyon ng parehong mamamayang Filipino at mananakop bilang mahalagang kasangkapan sa pamamalakad ng gobyernong Hapones sa Filipinas.

Sa halimbawang musika ni San Pedro, “Martsang Bagong Pilipinas” at isang pahina ng “President Laurel March,” makikita ang katangian nitong simple at tila katutubong awitin. Regular ang mga sukat ng prase at madaling awitin ang melodiya. Mapupuna rin sa pambungad na musika ng “President Laurel March,” sa ikalawa at ikatlong measure sa baho, ang tema ng “Pambansang Awit.” Inulit ang motif na ito sa ikaapat at ikalimang measure ng baho, ngunit hindi na sa eksaktong tono ng pinagmulang reperensiya. Sa panahong ito, Nobyembre 1943, kung kailan inanunsiyo ang awitin, ay hindi na ipinagbabawal ang pag-awit ng “Pambansang Awit ng Pilipinas.” Sa katunayan, simula pa lamang Setyembre 1943 ay paksa na sa mga artikulo sa *Tribune* ang muling pagsasapubliko ng parehong bandila at imnong pambansa ng Filipinas bilang paghahanda sa pagdedeklara ng kalayaan ng bansa at pagtataguyod ng Ikalawang Republika ng Filipinas.

Sa bandang pagtatapos ng pananakop ay lumabas din ang kontra-Hapones na mga awit. Nariyan ang “Victory” ni Greg Puruganan na isinaayos ni Rosendo Santos. Ayon sa pagpapakilala sa limbag na awit ay nag-ambag ito sa paglalabas ng giting ng puwersang Filipino-Amerikano sa panahon ng pagpapalaya laban sa Hapones (Tingnan sa pabalat, sa ibaba). Narito ang pabalat at mga titik ng limbag na awit:

VICTORY!⁶⁸

(Guerilla March)

Titik at Musika: Greg. Ra. Puruganan

AMERICA our mother country,
To thee we offer our heart and hand
Ever pushing on to victory
To liberate our native land.

We'll come to join the U.S. Army
Annihilate our enemy, For honor and glory
Our dearest PHILIPPINES.

Victory!! Victory forever!!
Raise the flags and hoist them high
Fire the shots, brace USAFFE soldiers,
For the Japs must have to die.

Victory for the U.S. bombers!!
Keep 'em flying ev'rywhere;
Uncle Sam my you are a daddy,
Help your sons and make them free!!

Si Felipe de Leon na aktibong nag-ambag ng maraming awit-propaganda para sa administrasyong militar ng Hapon ay lumikha rin ng awit na inialay naman kay General MacArthur. Ayon sa pabalat nito, nilikha niya ang musika sa pakiusap ng makata. Makikita sa ibaba ang pabalat at titik ng awit na “MacArthur March.”

MacARTHUR MARCH⁶⁹

Titik: Herminia Goduco

Musika: Felipe P. de Leon

In times of peace and times of war,
We need a leader wise and strong;
A man of deeds who fights the wrong,
A worthy man like MacArthur!

A military genius is he,
The guiding star of destiny;

He aims to make his country free,
The home of true democracy.

He is a true American,
Our brilliant Five star General
His bravery and tactics grand
Saved the world from greed and harm.

A million soldiers he had led
In many battles, none had fled;
His wise commands they all obeyed
A lasting proof of leadership.

Napapanahon ang mensahe ng dalawang awit sa itaas, una dahil nasa diskurso nito ang pagtatapos ng pananakop ng Hapon sa Filipinas; ikalawa, dahil makikita ang tunay na damdamin ng maraming Filipino ukol sa Amerika at Amerikano, partikular kay heneral Douglas MacArthur. Dahil si MacArthur ang naging mukha ng puwersang nagpalaya sa Filipinas at Filipino mula sa pananakop, ang ipinagbunying pangalan higit sa mga Filipino ay sa kaniya. Lalo na sa pagtupad niya ng binitiwang mga salita na “I shall return.” Sa katunayan, kahit noong taong 1942 pa lamang ay lampas isang daang awit na ang nalikha at/o nailimbag sa Estados Unidos na may titulong kasama ang pangalang MacArthur dahil sa kaniyang papel sa paggabay sa USAFFE. Patunay ito na hindi lamang sa heograpikong hanggahan ng Filipinas naging paksa ang sakripisyo at katapangan ng mga sundalong Filipino at Amerikano. Higit pang nadagdagan ang bilang ng mga awit ukol kay MacArthur hanggang matapos ang digmaan, kahit noong 1946.⁷⁰ Sa isang liham ay binati si MacArthur ni presidente Truman. Ayon dito,

My sincere congratulations to you and your command. You have swept the enemy from all the Philippines and redeemed the promises of the American people to the loyal Filipino people... I am confident that the powerful base we are now fashioning in the Philippines will play its full part in the final knockout blow against Japan and restore the world to peace, freedom and sanity.⁷¹

Isang sikat na Amerikanong kompositor, si Irving Berlin, ay lumikha ng awit-panalangin upang pagpalain ng Maykapal ang bansang Filipinas sa gitna ng nararanasang paghihirap sa pananakop, at sa nangyayaring pagpapalaya sa kaniya ng bumabalik na puwersang Amerikano, Australyano, at mga lehitimong Filipino-Amerikanong gerilya. Habang nasa biyahe upang pangunahan ang palabas ng kaniyang akdang *This is the Army* sa mga base militar, narinig niya ang mga bata

sa Leyte na inaawit ang likha niyang awit na “God Bless America” (1918) sa mga salitang “God bless the Philippines.” Ito ang nagbigay sa kaniya ng ideyang isulat ang awit na “Heaven Watch the Philippines” na siyang pormal na inilunsad sa pagtatapos ng palabas ng *This is the Army*.⁷² Inilimbag ang kabuuan ng awit, titik at musika, sa *Philippine Music Horizon*.⁷³

Malinaw na naging parte ito ng kontra-propaganda laban sa Hapon, at propaganda para naman sa nagbabalik na Amerikano bilang “tagapagligtas” ng lipunang Filipino. Punahin na ang naglimbag at nagpakalat ng awit ay ang *Psychological Warfare Branch* ng puwersang Amerikano. Narito ang kopya ng polyeto ng awit:

(Kopya mula sa UP Main Library, Special Collections)

Sa pagtatapos ng digmaan, muling nagbalik sa paniniwala sa Amerikano ang maraming nahimok ng pananakop ng Hapones, musiko man, politiko, at ordinaryong mamamayan. Katulad ng naging malaking suliranin ng People’s Court matapos ang digmaan, hindi malinaw ang naging kulay ng politika ng maraming Filipino sa panahon ng digmaan. Hindi rin nagkaroon ng tunay na pagtutuos sa isyung ito ng kolaborasyon, bagkus ang pagbaon sa limot ang naging madaliang solusyon matapos ang digmaan—isyung panaka-nakang binubulatlat hanggang sa kasalukuyan.

PAGTATAPOS

[A]ng sakop na walang gunita ay isang taong walang dangal,
 isang tao na madaling alipinin sapagkat walang maipagmamalaki,
 isang tao na magiging sunod-sunuran at
 tagahanga ng kaniyang panginoon
 kapag namihasa sa mga bagay na itinuro
 at ipinamahalaga sa kaniya ng mananakop.
 Nasa gayong lubusang pagtanggap sa sariling pagkaalipin
 ng sakop ang kaganapan ng pananakop.

—Virgilio Almarino⁷⁴

Hindi nakamit ng Digmaang Lalong Malaking Silangang Asya ang mithi nitong maging tagasunod ang Filipino. Sa kabila ito ng katotohanang marami rin ang tunay na naging tagasuporta ng mananakop—Makapili, Danas, Kalibapi, atbpa—partikular ang mga namuno rito. Nahati sa aktibong nagkolaboreyt, nagmatyag, at naghintay ang sangka- Filipinuhan. Gayunman, ang banggit ni Almario sa itaas ay sukatan ng antas ng pagkaalipin sa mananakop. Hindi man naabot ang “sukdulang paglimot sa gunita” sa panahon ng Hapon, na narating sa parehong panahon ng pananakop ng Espanyol at Amerikano, nagbukas ang pananakop ng Hapones ng mga katanungan ukol sa lokal na kultura na sa panahon lamang ito binigyang-pansin. Ito ay mga katanungan ukol pagbabalik sa Asyanong ugat ng Filipino, na agad namang nalimutan sa pagbabalik ng Amerikano noong 1945.

Hindi natapos ang epekto ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig sa Filipinas sa pagsuko ng Hapon na nagbigay tuldok sa digmaan. Sabi nga ni Ann Jones, “War is not over when it’s over.”⁷⁵ Naiwan sa mga yapak ng digmaan sa Filipinas ang mga bakás ng lubos na pagkawasak hindi lamang sa kultural at pisikal na aspekto ng lipunan. Mas higit ang dulot nitong sugat sa katauhan at kamalayang Filipino.

Sa panahon ng Hapon, ang musika ay ginamit na panghimok, at malinaw na umiikot ang mensahe ng mga awit sa buhay at paniniwalang Hapones. Ang musika’t mga awit ay nananatiling patotoo sa naratibo at ideolohiya ng digmaan. Naging epektibong gamit ang mga gunka o awit-pandigma sa pagmobilisa sa puwersang Hapones, ngunit hindi sa mga sinakop nito. Marahil dahil din ito sa kakulangan sa panahon at sa malupit na pagtrato sa Filipino na taliwas sa mensahe ng pagkakaibigan at pag-asa sa mga awit na pilit itinuro sa mga paaralan, at ipinatugtog sa mga radyo.

Hindi man nasakop ng saliksik ang malaking bahagi ng mundo ng musika sa panahong pinag-uusapan (mga musikang nilikha ng iba pang mga Filipino at maraming pagtatanghal sa Metropolitan Theater, at iba pang tanghalan), naipakita naman nito ang gamit ng musika bilang panghimok, partikular ang mga awit-pandigma. Hindi man ito inaawit na sa ngayon, at hindi man naging epektibo sa Filipino, ang nakatalang notasyon at teksto nito ay nagbibigay ng ideya sa antas ng dama at estilo ng hilig na kontemporaneong panahon sa loob ng lipunang Filipino sa ilalim ng pananakop ng Hapon. Epektibo rin ang pagtingin sa musika upang makita ang kultural na aspekto ng kasaysayang pinunuan nito at binigyang-kahulugan.

Maaari namang nagbunga ng kaisipang maka-Filipino, sa musika at literatura, ang panahon ng Hapon sa Filipinas, dahil ang ideolohiyang ipinakilala nito na may kinalaman sa pag-uugat sa Asyanong nakaraan ng Filipino (musika, literatura, teatro, atbpa) ay siya ring ideolohiyang isinulong ng rehimeng Marcos sa panahon ng batas militar tatlong dekada matapos ang digmaan.

Sa ngayon, dahil sa kakulangan ng mga pag-aaral ukol sa musiko-kultural na aspekto ng digmaan, nangangailangan pa ng mas masinop at mas malalim na mga saliksik ukol sa musika sa panahong ito. Ang kasalukuyang pag-aaral ay isa lamang maliit na ambag at pagtatangka tungo sa direksiyong ito.

MGA TALA:

Ang kasalukuyang saliksik ay pinondohan ng UP System Enhanced Creative Work and Research Grant (ECWRG Grant No. 2017-1-026).

- ¹ Mula kay Virgilio S. Almario, sa *Ang Tungkulin ng Kritisismo sa Filipinas* (Quezon City: Ateneo de Manila University Press, 2014), 15.
- ² Mula sa *The Official Journal of the Japanese Military Administration*, Volume 1 (Manila: Manila Nichi Nichi Shimbun Sha, Inc., 1942), 9.
- ³ Ang salin sa wikang Filipino ay nagmula sa pabalat ng isang monograpo na may parehong pamagat. Inilathala ng Kawanihan ng Pagbabalita at Katiwasayang Bayan, Kagawarang Panloob, Maynila (Maynila: Kawanihan ng Palimbagan, 1943), pabalat. Gagamitin mula rito ang mas maikling mga inisyal nito na GEACPS.
- ⁴ Klaus Antoni, *Kokutai-Political Shinto from Early-Modern to Contemporary Japan*. Anthony de Pasquale at al., translation (Online: Eberhard Karls University Tübingen: 2016), 255. http://publikationen.uni-tuebingen.de/xmlui/bitstream/handle/10900/68861/Antoni_Kokutai%202016.pdf;sequence=1. (Searched, 10 September 2018). Binasa, 10 September 2018.
- ⁵ Ipinasok ko ang ideya ng kontrol sa katawan ng Filipino bilang sakop sa digmaan batay sa kaisipang isinulong nina Danaher atbp ayon kay Foucault. Geoff Danaher, Tony Shirato, at Jen Webb, *Understanding Foucault* (London: SAGE Publications, 2000), ix.
- ⁶ Mula sa *The Official Journal of the Japanese Military Administration*, Volume 1 (Manila: Manila Nichi Nichi Shimbun Sha, Inc., 1942), 2.
- ⁷ Basahin sa paunang salita ni Roger Pineau, sa panulat nina Rikihei Inoguchi at Tadashi Nakajima, sa *The Divine Wind: Japan's Kamikaze Force in World War II* (Maryland: United States Naval Institute, 1958), xi.
- ⁸ Bill Yenne, sa *The Imperial Japanese Army: The Invincible Years, 1941-1942* (Oxford: Osprey Publishing, 2014), 17.

- ⁹ *Music Book Series No. 1* (N.p., n.d), n.p.
- ¹⁰ Kilala rin ito sa tawag na *The Belt and Road* (B&R) at *The Belt and Road Initiative* (BRI). Mula sa https://en.m.wikipedia.org/wiki/One_Belt_One_Road_Initiative. Binasa 4 March 2018.
- ¹¹ Mula kay Pacita Pestaño-Jacinto, sa *Living with the Enemy: A Diary of the Japanese Occupation* (Manila: Anvil Juvenile, 2002), 21.
- ¹² Mula kay Richard Overy, ed., "A Japanese Premier's Story," sa *The New York Times: Complete World War II, 1939-1945*. DVD-ROM. New York: New York Times, 2013.
- ¹³ Loc cit.
- ¹⁴ Mula kay Ricardo Jose, ed., sa *The Japanese Occupation of the Philippines* (Hong Kong: Asia Publishing Company Limited, 1998), 21-22.
- ¹⁵ Mula sa orihinal na "[D]iscipline is a technique of power which provides procedures for training or for coercing the bodies (individual and collective)." Binanggit kay Barry Smart, sa *Michel Foucault* (Sussex: Ellis Horwood Limited, 1985), 85.
- ¹⁶ Mula sa *The Official Journal of the Japanese Military Administration*, Vol. 2 (Manila: The Bureau of Publicity, n.d.), v-vi.

Orihinal: You have now entered upon a new era of re-construction in this country. The re-construction which this country requires now is two-fold: it is both in material and spirit... you must eradicate all the fundamental evils... the people of this country have long been taught by Americans to put too much importance on the material side and physical comfort in life...

The course which the Philippines should follow in the future will be the course to escape from her former position as a captive of the capitalism of the United States to liquidate the unnatural culture borrowed from a faraway country and the industrial organization as a colony of a foreign power, to return to the original features of an oriental people...

- ¹⁷ Akin ang salin sa wikang Filipino. Binanggit ni Pio Duran, sa "The Present Stage of the Establishment of the New Philippines," mula sa *Ano ang Kalibapi (What is the Kalibapi)*. (Manila: Department of Information, Imperial Japanese Army, n.d.), 26. (pp. 24-33)
- ¹⁸ Akin ang salin sa wikang Filipino. Ibid.

- ¹⁹ Akin ang salin sa wikang Filipino. Ibid.
- ²⁰ Mula sa *The Official Journal of the Japanese Military Administration, Volume No. 1*. (Maynila: Manila Shinbun-Sya, n.d.), 13-14. Ang “Bagong Kaayusan” na binabanggit sa itaas sa bilang 2 ay maaaring nag-uugat sa paglulunsad ng “New Order Movement” sa bansang Hapon noong ika-12 ng Oktubre 1940—pagbuwag sa mga magkakalabang partidong pampolitika. Tingnan kay Eri Hotta, sa *Japan 1941: Countdown to Infamy* (New York: Vintage Books, 2014), xxii.
- ²¹ Mula sa *Nippon-Philippines*, Number 16 (Tokyo: Nippon Shashin Kogeisha, 1944) p. 20. Salin ni Tsutomu Yonashiro. Mga kopya mula sa UP Main Library Special Collections.
- ²² Ang Danas, Makapili, at Neighborhood Associations ay maaaring sabihing may pagkakapareho sa aspektong ang mga ito ay mga samahang pangkomunidad at may pakay na maging bantayan ang mga komunidad. Sa tatlong ito, ang Makapili ang pinakasusumpa ng Filipino dahil ito ay nagamit sa paghihiganti sa kapuwa Filipino, at pagkampi o tahasang pagkolaboreyt sa kaaway.
- ²³ May pagkakapareho ito sa “New Order Movement” Noong taong 1940 sa bansang Hapon. Itinatag sa ilalim ng pamunuan ni presidente Konoe Fumimaro ang “Imperial Rule Assistance Association” na nagbigay-tuldok sa politikal na mga partido sa bansang Hapon. Ito ang simula ng “New Order Movement.” Binanggit kay Eri Hotta, sa *Japan 1941: Countdown to Infamy* (New York: Vintage Books, 2014), xxiii.
- Nang lumaon, mula sa pagiging simpleng organisasyon, ang Kalibapi ay naging pambansang politikal na samahan. Nag-iisa itong politikal na organisasyon sa kapuluan na pinamunuan ng Punong Kalihim nito na si Benigno Aquino ng Tarlac.
- ²⁴ Thelma Kintanar, et al., eds. *Kuwentong Bayan: Noong Panahon ng Hapon [Everyday Life in a Time of War]* (Quezon City: University of the Philippines Press, 2006), 557.
- ²⁵ “Dai-Atiw ng Kalibapi.” Inilimbag ng Bureau of Publicity, [KALIBAPI], n.d. Kopya ng musika mula sa aklatan ng UP Kolehiyo ng Musika.
- ²⁶ *Kalibapi Leaders’ Institute* (Manila: Bureau of Printing, 1943), pp. 31, 22.
- ²⁷ Ibid., pp. 35-51.
- ²⁸ “A Song of Greater East Asia War.” Music sheet. (N.p., n.d), n.p.

- ²⁹ Mula sa “Address of his Excellency, Premier General Hideki Tozjo [sic] of Japan, Delivered at the Thanksgiving Mass Meeting, Luneta, May 6, 18th Year of Showa,” *The Official Journal of the Japanese Military Administration*, Volume 12 (Manila: Manila Sinbun-sya, 1943), p. xiii.
- ³⁰ Tingnan ang *Joint Declaration* sa “Greater East Asia Conference.” en.m.wikipedia.org.
- ³¹ Mula sa *Music Book Series, No, 2* (N.p., n.d.), 1-2. Nakalimbag din ang awit sa iba pang mga babasahin.
- ³² Batay sa *The Official Journal of the Japanese Military Administration*, Volume 13 (Manila: Manila Sinbun-Sya, 1943), p. xxxi.
- ³³ Mula kay Raul C. Navarro, sa “Apat na Taong Pagsikat ng Nakapapasong Araw: Musika sa Filipinas sa Panahon ng Hapon, 1942-1945,” *Plaridel: A Philippine Journal of Communication, Media, and Society*. November 2017. Volume 14, Issue No. 02 (Quezon City: University of the Philippines, 2017), p. 16
- ³⁴ Binanggit kay Helen Samson, sa *Contemporary Filipino Composers* (Quezon City: Manlapaz Publishing Company, 1976), p. 116.
- ³⁵ “Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas.” Music Sheet. N.p., n.d. UP Main Library Special Collections.
- ³⁶ Ang tula lamang na naging batayan ng awit, hindi kasama ang musika, ang nanalo sa patimpalak ng Manila Shinbun-Sya.
- ³⁷ People of the New Philippines: Be reborn as true Orientals; be once again true to the traditions of your own, of your forefathers, and of the times that knew no territorial invasions from the West; let there be true Philippine culture; establish economic self-sufficiency by the united efforts of the rising generation.
- Mula sa “An Explanation of The Exhibition Commemorating the Birth of the Republic of the Philippines” (Manila: Nippon Bunka Kaikan, n.d.), 1.
- ³⁸ Pinanatili ang mga orihinal na ispelang ng mga salitang Hapon na halaw sa mga limbag na awit sa mga kontemporaneong aklat at iba pang babasahin.
- ³⁹ Mula kay Satoshi Sugita, sa “Cherry Blossoms and Rising Sun—A Systematic and Objective Analysis of Gunka (Japanese war songs) in Five Historical Periods (1968-1945).” Masters Thesis, The Ohio State University, 1972. pp. 58-65.
- ⁴⁰ Halaw sa artikulong, “Imperial Rescript on Education.” Mula sa https://en.m.wikipedia.org/wiki/Imperial_Rescript_on_Education. Binasa, 1 March 2017.

- ⁴¹ Frederic Marquardt, "Education Under Japan," sa *Selections from the Philippines Hour* (N.p., n.d.), 21.
- ⁴² Ibid., 20.
- ⁴³ Si Amaterasu ay parte ng siklo ng mitolohiyang Hapones at isang pangunahing diyos ng relihiyong *Shinto*. Hindi lamang siya diyosa ng araw, kundi maging ng sanlibutan. Ang pangalang Amaterasu ay nagmula sa Amater na ang ibig sabihin ay "nagliliwanag na kalangitan." Ayon sa *Kojiki* at *Nihon Shoki* ng mitolohiyang Hapones, ang mga emperador ng bansang Hapon ay mula sa linya ng angkan ni Amaterasu. Salin mula sa Wikipedia. <https://en.m.wikipedia.org/wiki/Amaterasu>. Binasa, 17 May 2017.
- ⁴⁴ Binanggit sa "Preface" ng *Japanese Song Series*, Book Two (Manila: Department of Education, Health, and Public Welfare, 1943), i.
- ⁴⁵ Mula sa "Preface" ng *Japanese Song Series*, Book One (Manila: Department of Education, Health, and Public Welfare, 1942), i.
- ⁴⁶ Mula kay Satoshi Sugita, sa "Cherry Blossoms and Rising Sun—A Systematic and Objective Analysis of Gunka (Japanese war songs) in Five Historical Periods (1968-1945)." Masters Thesis, The Ohio State University, 1972. p. 38. "Manchuria incident period, 1928-38."
- ⁴⁷ Makikita ang maikling tula sa likod ng pabalat ng aklat nina Rikihei Inoguchi at Tadashi Nakajima, na *The Divine Wind: Japan's Kamikaze Force in World War II* (Maryland: United States Naval Institute, 1958), [back cover].
- ⁴⁸ Mula sa "Kamikaze." <https://en.m.wikipedia.org/wiki/kamikaze>. Binasa, 7 Marso 2018.
- ⁴⁹ Mula kay Satoshi Sugita, sa "Cherry Blossoms and Rising Sun—A Systematic and Objective Analysis of Gunka (Japanese war songs) in Five Historical Periods (1968-1945)." Masters Thesis, The Ohio State University, 1972. p. 45.
- ⁵⁰ Ito ang una at ikalimang mga saknong ng awit. Ibid., 38.
- ⁵¹ Ibid., 44. "Pre-Pacific War period, 1939-41."
- ⁵² Mula sa preface, *Japanese Song Series*, Book Two (Manila: Department of Education, Health, and Public Welfare, n.d.), i.
- ⁵³ Basahin ang "Imperial Rescript on Education" bandang 1890 sa panahon ni emperador Meiji. Tingnan sa https://en.m.wikipedia.org/wiki/imperial_Rescript_on_Education. Binasa, 1 March 2017.

- ⁵⁴ Mula sa *Nippon Philippines*, Vol. 2, No. 7 (Tokyo: Nippon-Philippines Sya, 1943), 19-22.
- ⁵⁵ Mula sa *Nippon Philippines*, No. 10 (Tokyo: Nippon-Philippines Sya, 1943), 19-22.
- ⁵⁶ Mula sa *Nippon Philippines*, Nos. 13-14 (Tokyo: Nippon-Philippines Sya, 1943), 37-40.
- ⁵⁷ Mula sa *Nippon Philippines*, No. 16 (Tokyo: Nippon-Philippines Sya, 1944), 20-23.
- ⁵⁸ Mula sa *Nippon Philippines*, Vol. 1, No. 2 (Tokyo: Nippon-Philippines Sya, 1942), 18-19.
- ⁵⁹ Mula kay Ricardo Jose, editor, sa *World War II and the Japanese Occupation* (Quezon City: University of the Philippines Press, 2006), 131.
- ⁶⁰ Isinalin ni Tsutomu Yonashiro sa wikang Ingles at isinalin ng may akda sa wikang Filipino.
- ⁶¹ Mula kay Ricardo Jose, editor, sa *World War II and the Japanese Occupation* (Quezon City: University of the Philippines Press, 2006), 134.
- ⁶² Ibid.
- ⁶³ Mula kay Foucault, sa *Discipline and Punish: The Birth of Prison*. Alan Shridan, trans. (New York: Vintage Books, 1995), 200.
- ⁶⁴ "Martsang Bagong Pilipinas." Music Sheet mula sa UP Main Library Special Collections.
- ⁶⁵ Sipi ng awit at anunsiyo. Loc cit.
- ⁶⁶ "Martsa Pangulong Laurel." Music Sheet (Maynila: Pamahalaang Lunsod ng Maynila, 1943), 1-4. Unang pahina ng musika. Kopya mula sa aklatan ng UP Kolehiyo ng Musika.
- ⁶⁷ Mababasa ang personal na tala ni Laurel ukol sa pangyayaring ito, sa *Talaarawan ng Digmaan ni Dr. Jose P. Laurel*. Isinalin sa Filipino ni Consolacion Saucó. (Manila: Lyceum Philippines, 1997), 27-31.
- ⁶⁸ Titik at pabalat. Kopya mula sa aklatan ng UP Kolehiyo ng Musika.
- ⁶⁹ Bahaging titik at pabalat. Binawasan ng dalawang saknong. Kopya mula sa aklatan ng UP Kolehiyo ng Musika.

- ⁷⁰ Tingnan kay Thomas Walsh, sa *Tin Pan Alley and the Philippines: American Songs of War and Love, 1898-1946, A Resource Guide* (Lanham: The Scarecrow Press, Inc., 2013), 289-363.
- ⁷¹ Mula kay Bob Considine, sa *The Long and Illustrious Career of General Douglas MacArthur* (n.p.: Gold Medal Books, 1964), 82-83.
- ⁷² Mula sa “Heaven Watch the Philippines.”https://en.m.wikipedia.org/wiki/Heaven_Watch_the_Philippines. Binasa, 3 Oktubre 2018.
- ⁷³ Griffith, Charles E., ed. *Philippine Music Horizon: Intermediate Grades* (Chicago: Silver Burdett Company, 1953). 5-7.
- ⁷⁴ Mula kay Virgilio S. Almario, sa *Ang Tungkulin ng Kritisismo sa Filipinas* (Quezon City: Ateneo de Manila University Press, 2014), 15.
- ⁷⁵ Ann Jones, sa *War is Not Over When It's Over: Women Speak Out from the Ruins of War* (New York: Metropolitan Books, 2010), mula sa pabalat ng aklat.

SANGGUNIAN

- Almario, Virgilio S. *Ang Tungkulin ng Kritisismo sa Filipinas [Criticism's Role in the Philippines]*. Quezon City: Ateneo de Manila U P, 2014.
- “Amaterasu.”<https://en.m.wikipedia.org/wiki/Amaterasu>. (Searched, 17 May 2017).
Antoni, Klaus. *Kokutai-Political Shinto from Early-Modern to Contemporary Japan*.
- Anthony de Pasquale at al., translation (Online: Eberhard Karls University Tübingen: 2016), 255. http://publikationen.uni-tuebingen.de/xmlui/bitstream/handle/10900/68861/Antoni_Kokutai%202016.pdf;sequence=1. (Searched, 10 September 2018).
- Considine, Bob. sa *The Long and Illustrious Career of General Douglas MacArthur*. N.p.: Gold Medal Books, 1964.
- Danaher, Geoff, Tony Shiro at Jen Webb. *Understanding Foucault*. London: SAGE Publications, 2000.
- De Viana, Augusto. *Kulabureytor! The Issue of Political Collaboration During World War II*. Manila: University of Santo Tomas Publishing House, 2003.

- De Leon, Felipe P. "Awit sa Paglikha ng Bagong Pilipinas [Song on the Creation of the New Philippines]." Music sheet. Manila: Manila Shinbun-Sya, 1942. UP Main Library Special Collections.
- . "Dai Atiw ng Kalibapi." Music sheet. Manila: Bureau of Publicity [Kalibapi], n.d.
- . "MacArthur March." Music sheet. N.p., 1945. UP College of Music Library.
- Duran, Pio. "The Present Stage of the Establishment of the New Philippines." *Nasa Ano ang Kalibapi (What is the Kalibapi)*. Manila: Department of Information, Imperial Japanese Army, n.d. "An Explanation of the Exhibition Commemorating the Birth of the Republic of the Philippines." Manila: Nippon Bunka Kaikan, n.d.
- Foronda, Marcelino A. *Cultural Life in the Philippines During the Japanese Occupation, 1942-1954*. Manila: Philippine National Historical Society, 1975.
- Foucault, Michel. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. Alan Sheridan, trans. Middlesex: Penguin Books, 1977.
- Franklin D. Roosevelt Library, Hyde Park, New York*. Accessed 13 May 2017. historymatters.gmu.edu.
- "Greater East Asia Joint Declaration." Tokyo: Mainichi Shimbun-Sha, 1943.
- Griffith, Charles E., ed. *Philippine Music Horizon: Intermediate Grades* (Chicago: Silver Burdett Company, 1953).
- "Heaven Watch the Philippines." https://en.m.wikipedia.org/wiki/Heaven_Watch_the_Philippines. (Searched, 3 October 2018).
- Hotta, Eri. *Japan 1941: Countdown to Infamy*. New York: Vintage Books, 2014. "Imperial Rescript on Education" https://en.m.wikipedia.org/wiki/imperial_Rescript_on_Education. (Searched, 1 March 2017).
- Inoguchi, Rikihei at Tadashi Nakajima. *The Divine Wind: Japan's Kamikaze Force in World War II*. Maryland: United States Naval Institute, 1958.
- Japanese Song Series*, 2 vols. Manila: Department of Education, Health, and Public Welfare, n.d.
- Jones, Ann. *War is Not Over When It's Over: Women Speak Out from the Ruins of War*. New York: Metropolitan Books, 2010.
- Jose, Ricardo, ed. *The Japanese Occupation of the Philippines*. Hong Kong: Asia Publishing Company Limited, 1998.

- Kalibapi Leaders' Institute*. Manila: Bureau of Printing, 1943.
- "Kamikaze." <https://en.m.wikipedia.org/wiki/kamikaze>. (Searched, 7 March 2018).
- Laurel, Jose P. *Talaarawan ng Digmaan [War Memoir] ni Dr. Jose P. Laurel*. Trans. Consolacion Saucó. (Manila: Lyceum Philippines, 1997)
- "List of Territories Occupied by Imperial Japan." https://en.m.wikipedia.org/wiki/List_of_territories_occupied_by_Imperial_Japan. (Searched, 18 May 2017).
- Lupalop ng Magkakasamang Kasaganaan sa Lalong Malaking Silangang Asya [Greater East Asia Co-prosperity Sphere]*. Monograpo. Maynila: Kawanihan sa Pagbabalita at Katiwasayang Bayan, Kagawarang Panloob, n.d
- Marquardt, Frederic S. "Education Under Japan (3 June 1944)," *Selections from the Philippines Hour* (N.p., n.d.), 20-22.
- Music Book Series*, 2 vols. N.p., n.d.
- Navarro, Raul C. "Apat na Taong Pagsikat ng Nakapapasong Araw: Musika sa Filipinas sa Panahon ng Hapon [Four Years of Scorching Sun: Music in the Philippines during the Japanese Occupation], 1942-1945." *Plaridel: A Philippine Journal of Communication, Media, and Society*. November 2017. Volume 14, Issue No. 02 (Quezon City: University of the Philippines, 2017), pp. 1-24.
- Nippon Philippines*, Vols. 1-16 (Tokyo: Nippon-Philippines Sya, 1942-1944).
- The Official Journal of the Japanese Military Administration*, 13 vols. Maynila: Manila Shinbun- Sya, n.d.
- Overy, Richard, ed. "A Japanese Premier's Story." Mula sa *The New York Times: Complete World War II, 1939-1945*. DVD-ROM. New York: New York Times, 2013.
- Pestaño-Jacinto, Pacita. *Living with the Enemy: A Diary of the Japanese Occupation*. Manila: Anvil Juvenile, 2002.
- Radio Taiso Textbook for Instructors & Music Note for Radiol Taiso*. Manila: Gun–Hodoku & Manila Hosokyoku, n.d.
- Samson, Helen. *Contemporary Filipino Composers*. Quezon City: Manlapaz Publishing Company, 1976.
- San Pedro, Lucio D. "Martsang Bagong Pilipinas [New Philippines March]." Music sheet. UP Main Library Special Collections.

- . "President Laurel March." Music sheet. Maynila: Pamahalaang Lunsod ng Maynila, 1943. Santos, Rosendo. "Victory." Music sheet. N.p., 1945. UP College of Music Library.
- Smart, Barry. *Michel Foucault*. Sussex: Ellis Horwood Limited, 1985. "A Song of Greater East Asia War." Music sheet. N.p., n.d.
- Steinberg, David Joel. *Philippine Collaboration in World War II*. Michigan: The U of Michigan P, 1967.
- Sugita, Satoshi. "Cherry Blossoms and Rising Sun—A Systematic and Objective Analysis of Gunka (Japanese war songs) in Five Historical Periods (1868-1945)." Masters Thesis, The Ohio State University, 1972.
- Walsh, Thomas. *Tin Pan Alley and the Philippines: American Songs of War and Love, 1898-1946, A Resource Guide*. Lanham: The Scarecrow Press, Inc., 2013.
- Yenne, Bill. *The Imperial Japanese Army: The Invincible Years, 1941-1942*. Oxford: Osprey Publishing, 2014.

Dr. Raul Casantusan Navarro <rcnavarro@up.edu.ph> is currently full professor and Chair of the Conducting and Choral Ensemble Department of the University of the Philippines College of Music. He won the 2008 National Book Award, History Category, for his book *Kolonyal na Patakaran at ang Nagbabagong Kamalayang Filipino: Musika sa Publikong Paaralan sa Filipinas, 1898-1935* (Ateneo Press 2007). For the same work, he was also awarded the UP Natatanging Publikasyon sa Filipino, Original Research Category in 2008. His *Musika at Bagong Lipunan: Pagbuo ng Lipunang Filipino, 1972-1986* (Ateneo Press 2014), was a Finalist in the Social Science Category of the 2015 National Book Awards. His fourth book, *Musika ng Pananakop: Panahon ng Hapon sa Filipinas, 1942-1945* (with the same title as the preceding essay) will be published by the University of the Philippines Press in 2020 in time for the commemoration of the 75th year of the end of World War II.